

19. Huoltotoimi

Huoltolautakunnan kertomus¹⁾ Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta v:lta 1949 oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Huoltolautakunta kiinnitti kertomusvuonna edelleen keskeistä huomiota huollon saajiin kohdistuvan huoltotoiminnan saattamiseksi mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi. Erityisesti on tällöin mainittava erilaiset toimenpiteet huollon varaan joutuneiden vanhusten aseman ja olosuhteiden parantamiseksi sekä avohuollossa että laitoshuollossa, lähinnä kunnalliskodissa. Alkoholistihuollon alalla taas pyrittiin ns. antabus-hoitoa käyttämällä sekä sanotun hoidon vaikutuksien tarkkailun avulla tehostamaan raittiusvalvonnassa ja jälkivalvonnassa olevien alkoholistien huoltoa. Mainittava on myös ne useat aloitteet ja esitykset, jotka osaksi edellisinä vuosina tehtyjä aloitteita täydentäen ja osaksi uusina toimenpiteinä olivat tarkoitetut kehittämään köyhäinhoidollista laitoshoidoa sekä lieventämään laitoksissa vallitsevaa ja jatkuvasti kiristyvää hoitopaikkojen puutetta.

Huoltolautakunnan toimintaa koskevista säännöksistä on mainittava, että lautakunta vahvisti maaliskuun 9 p:nä muutokset huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain johtosäännön III luvun kunnalliskotia koskeviin pykäliin, mitkä muutokset olivat käyneet välttämättömiksi eräiden virkojen lakkauttamisen, uusien virkojen perustamisen sekä eräiden viranhaltijain tehtävien uudelleenjärjestelyn johdosta. Yleisistä huoltolautakunnan toiminta-alaan liittyvistä kertomusvuonna annetuista lainsäädännöksistä olivat tärkeimpiä mm.: huhtikuun 22 p:nä annettu laki köyhäinhoidollisesta kotipaikka-oikeudesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta, maaliskuun 24 p:nä annettu laki lapsilisälain muuttamisesta ja samana päivänä annettu asetus vastaavan asetuksen muuttamisesta, kesäkuun 22 p:nä annettu laki oppikoulun oppilaiden koulunkäynnin avustamisesta ja lokakuun 28 p:nä annettu vastaava asetus, maaliskuun 18 p:nä annettu laki lisäyksestä kansaneläkelain mukaisen lisäeläkkeen väliaikaisesta korottamisesta annettuun lakiin, toukokuun 20 p:nä annettu laki väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä annetun lain muuttamisesta ja marraskuun 11 p:nä annettu asetus sanotun lain täytäntöönpanosta sekä joulukuun 30 p:nä annettu laki siirtoväen huollon järjestämisestä, jolla viimeksi mainitulla lailla siirtoväen poikkeuksellinen huolto vuoden päättyessä lakkautettiin ja siirtoväen yhteiskunnallinen huolto säädettiin v:n 1950 alusta lukien tapahtuvaksi voimassa olevien huoltolakien mukaisesti. Näiden lisäksi mainittakoon valtioneuvoston tammikuun 27 p:nä tekemä päätös sokeanavustuslain toimeenpanosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta ja maaliskuun 31 p:nä tekemä päätös kansaneläkelain mukaisen lisäeläkkeen korottamisperusteista annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta. Sosiaalihuoltoa yleensä koskevista, huoltolautakunnan toimintaan välillisesti vaikuttavista säännöksistä olivat merkittävimmät laki eräiden sodan aikana kadonneiden henkilöiden omaisten oikeudesta huolto- ja lisähuoltoeläkkeeseen sekä työhuoltoon, vastaavine asetuksineen, laki äitiysavustus-

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1950 ja 1951.

lain muuttamisesta, laki perhelisälain muuttamisesta, laki ammattiopintojen avustuslain muuttamisesta, kotiapulaislaki, asetus korkeakouluopintoja varten annettavista stipendeistä ja avustuksista annetun lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta, sekä valtioneuvoston päätökset perhelisälain toimeenpanosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta, ammattiopintojen avustuslain täytäntöönpanosta, asuntolainojen, -takuiden ja -avustusten myöntämisestä, tulojen enimmäismääristä perheenasuntoavustuksia myönnettäessä, kalliinajanlaisien maksamisesta tapaturmakorvauksiin, invalidi-huoltolain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta, invalidirahasta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta, vähävaraisille äideille järjestetyn kesävirikistyksen valtionavusta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta sekä valtioneuvoston päätös uusista työttömyysohjeista.

Yhteiskunnallisen huollon kaupunkikunnalle aiheuttama taloudellinen rasitus osoitti markkamääräisesti huomattavaa nousua edellisestä vuodesta, mikä nousu aiheutui pääasiassa palkkojen korotuksista sekä hintojen noususta ja siitä seuranneista hoitomaksujen korotuksista. Osaksi menojen nousu johtui myös köyhäinhoidon avunsaajien lukumäärän kohoamisesta. Niinpä välittömästi avustettujen henkilöiden kokonaisluku oli 9 782, mikä merkitsi 1 456 henkilön eli 17.8 %:n lisäystä edelliseen vuoteen verraten. Sanotusta kokonaislukumäärästä oli varsinaisten avunsaajien luku noussut 16.8 % ja tilapäistä avustusta, alle 2 500 mk:n suuruista kotiaavustusta, saaneiden lukumäärä vastaavasti 23.0 %. Avustettujen koko luku oli siten noussut korkeammaksi kuin seitsemänä edellisenä vuonna, mutta väkiluvun kasvun huomioonottaen ja verrattuna muiden suurten kaupunkiemme vastaaviin lukuihin on sitä edelleenkin pidettävä varsin alhaisena ja kohtuullisena.

Viimeisen kymmenen vuoden ajalta ovat välittömästi avustettujen henkilöiden vuotuiset lukumäärät sekä heidän prosentuaalinen osuutensa kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkitystä väestöstä seuraavat:

Vuosi	Avustettujen lukumäärä	% väkiluvusta	Vuosi	Avustettujen lukumäärä	% väkiluvusta
1940	16 657	5.2	1945	7 049	2.1
1941	14 424	4.5	1946	8 106	2.2
1942	9 554	2.9	1947	8 385	2.2
1943	7 672	2.3	1948	8 326	2.2
1944	6 768	2.0	1949	9 782	2.4

Huoltolautakunnan työtuissa huoltoperiaatteen pohjalla työskennelleiden työntekijäin määrä ja heidän yhteenlaskettujen työpäiviensä summa oli jatkuvasti varsin alhainen. Sen sijaan juopuneena tavattujen henkilöiden raittiushuollosta annetun lain mukaisten toimenpiteiden kohteeksi joutuneiden luku nousi enemmän kuin kaksinkertaiseksi edelliseen vuoteen verraten ja irtolais- ja alkoholisti-huollossa olleiden lukumäärät lähes samalle tasolle kuin edellisen vuoden ennätysluvut.

Huoltotoimen kustannuksista mainittakoon, että bruttomenot nousivat edellisestä vuodesta n. 99.0 milj. mk tehden kertomusvuonna 410 284 209 mk.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano, kokoukset, kirjeenvaihto

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 12 jäsentä ja 12 lisäjäsentä; varajäseniä ja varalisiäjäseniä oli vastaavat määrät. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava:

Jäsenet:

Järjestösihteeri V. I. Porkkala
 Insinööri K. F. Kreander
 Leikkaaja L. A. Heinonen
 Osastosihteeri E. I. Sahlan
 Rovasti F. E. Lilja

Varajäsenet:

Kirjanpitäjä S. Mäntykoski
 Liittosihteeri H. Bjurström
 Autonasentaja E. V. Nurminen
 Toiminnanjohtaja I. M. Turunen
 Ekonomi S. R. M. Visapä

Jäsenet:

Filosofian maisteri J. J. Saukkonen
 Ylihoitajatar M. I. Boman
 Tullipääällysmies S. E. Lindroos
 Toimitsija I. E. Mattila
 Toimitsija A. K. Seme
 Rouva E. K. Nieminen
 Pankinjohtaja V. Sipi

Varajäsenet:

Toimitusjohtaja S. M. Saarinen
 Tullaaja H. Enberg ¹⁾
 Insinööri B. V. Oljelund
 Pianoteknikko J. Virtanen ²⁾
 Huoltotarkastaja H. Laitila
 Rouva S. L. Saveri
 Filosofian maisteri A. E. Linko

Lisäjäsenet:

Siivooja A. J. Syrjälähti
 Autonasentaja O. Lundén
 Teologian tohtori V. A. Päivänsalo
 Teknikko K. Heinonen
 Tarkastaja M. H. Björklund
 Rehtori H. A. Blomqvist
 Pastori O. F. Fernström
 Rouva A. A. Appelberg
 Vahtimestari E. F. Hintikainen
 Rouva E. D. Niklander
 Hissiasentaja K. A. Antinkoski
 Toimistosihtööri M. Tamminen

Varalijäsenet:

Kappaompelija L. Pyykkö
 Rouva V. Pessi
 Verotusvirkailija A. V. Maattola
 Huoltojohtaja R. Orava
 Johtajatar T. V. Särkijärvi
 Rouva L. M. A. Sjöblom
 Sairaanhoitajatar V. H. Stenius
 Kansakoulunjohtaja K. Saltzman
 Konttoristi E. Lankinen
 Vaatturi G. H. Nyman
 Sorvaaja L. Santanen ³⁾
 Filosofian maisteri S. O. Suominen

Lautakunnan puheenjohtajana toimi jäsen Porkkala ja varapuheenjohtajana jäsen Kreander.

Valvontapiirit. Kaupunki oli köyhäinhoitoa varten jaettu 5 valvontapiiriin ja kukin niistä kahteen alueeseen. Alueiden valvojina alla mainituissa alueissa toimivat seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet: piirissä Ia lisäjäsen Päivänsalo, Ib jäsen Lindroos, IIa jäsen Boman, IIb lisäjäsen Hintikainen, IIIa jäsen Lilja, IIIb lisäjäsen Syrjälähti, IVa jäsen Saukkonen, IVb lisäjäsen Niklander, Va jäsen Nieminen ja Vb lisäjäsen Blomqvist.

Osastot ja jaostot. Kaupungille vahvistetun huolto-ohjesäännön mukaisesti huoltolautakunnassa jatkuvasti toimii neljä osastoa: hallinto-osasto, köyhäinhuolto-osasto, irtolais-huolto-osasto ja alkoholisti-huolto-osasto.

Hallinto-osastoon kuului lautakunnan puheenjohtaja Porkkala puheenjohtajana, sen varapuheenjohtaja Kreander varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä muiden kolmen osaston puheenjohtajat, nimittäin huoltotoimen toimitusjohtaja köyhäinhuolto-osaston puheenjohtajan ominaisuudessa ja apulaisjohtaja Toivola irtolais- ja alkoholisti-huolto-osastojen puheenjohtajan ominaisuudessa sekä jäsenet Lilja ja Mattila valittuina.

Köyhäinhuolto-osastoon kuuluivat puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta sekä jäseninä köyhäinhuolto-osaston jaostojen varapuheenjohtajat, nimittäin Boman, Heinonen, Lilja, Mattila, Lindroos, Nieminen, Saukkonen, Seme ja Sipi, joista viimeksi mainittu osaston varapuheenjohtajana.

Huolto-ohjesäännön mukaan huoltolautakunta jakoi osaston vuoden alussa 10 jaostoon. Näistä jaostot I—VI käsittelivät kaupungin alueella oleskelevien köyhäinhuoltanomuksia ollen kullakin oma rajoitettu alueensa kaupungista hoidettavanaan, lukuunottamatta VI jaostoa, joka ratkaisi huoltolaitoksiin ottamista koskevat sekä vakinaista asuntoa vailla olevien muutakin köyhäinhoitoa koskevat anomukset katsomatta siihen, missä kaupungin osassa ja piirissä asianomainen asui. Kussakin jaostossa toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä asianomainen apulaisjohtaja viran puolesta sekä muina jäseninä kaksi lautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joista toinen lisäjäsenistä valittuna, nimittäin ensimmäisessä jaostossa jäsen Lindroos ja lisäjäsen Päivänsalo, toisessa jaostossa jäsen Boman ja lisäjäsen Hintikainen, kolmannessa jaostossa jäsen Lilja ja lisäjäsen Syrjälähti, neljännessä jaostossa jäsen Saukkonen ja lisäjäsen

¹⁾ Kvsto valitsi maaliskuun 2 p:nä Enbergin tilalle rouva A.-M. Palmgrenin. — ²⁾ Kvsto valitsi kesäkuun 8 p:nä edesmenneen Virtasen tilalle sorvaaja L. Santasen. — ³⁾ Kvston valittua kesäkuun 8 p:nä Santasen lautakunnan varajäseneksi yksi varalijäsenen paikka jäi avoimeksi.

Niklander, viidennessä jaostossa jäsen Nieminen ja lisäjäsen Blomqvist sekä kuudennessa jaostossa jäsen Heinonen ja lisäjäsen Päivänsalo.

Seitsemäs jaosto (ns. B-jaosto) käsitteli ulkokunnissa avustettujen helsinkiläisten korvausasioita koskevat tehtävät ja kuuluivat siihen puheenjohtajana toinen apulaisjohtaja, varapuheenjohtajana jäsen Seme ja jäsenenä lisäjäsen Heinonen.

Kahdeksas jaosto päätti asioista, jotka koskivat täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuunottoa sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen, ja kuuluivat siihen puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta määrättyä sekä varapuheenjohtajana jäsen Sipi ja jäsenenä lisäjäsen Lundén.

Yhdeksäs jaosto käsitteli kodinperustamislain lain mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat tehtävät ja kuuluivat siihen puheenjohtajana ensimmäinen apulaisjohtaja, varapuheenjohtajana jäsen Mattila ja jäsenenä lisäjäsen Björklund.

Kymmenes jaosto käsitteli lapsilisälain edellyttämät tehtävät ja kuuluivat siihen puheenjohtajana ensimmäinen apulaisjohtaja, varapuheenjohtajana jäsen Seme ja jäsenenä lisäjäsen Fernström.

Irtolaishuolto-osastoon kuuluivat puheenjohtajana apulaisjohtaja Toivola viran puolesta määrättyä sekä valittuina jäsenet Sipi ja Lindroos, edellinen varapuheenjohtajana, ja lautakunnan lisäjäsenet Syrjälahti ja Tamminen. Irtolaishuollon valvontaan nähden oli kaupunki yhtenä piirinä ja yleisvalvojina toimivat lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuina Lindroos, Sipi, Syrjälahti ja Tamminen.

Alkoholistihuolto-osastoon kuuluivat puheenjohtajana apulaisjohtaja Toivola viran puolesta määrättyä sekä jäseninä lautakunnan jäsenet Boman ja Kreander, edellinen varapuheenjohtajana, ja lisäjäsenet Antinkoski ja Lundén. Alkoholistihuollon valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä, jossa yleisvalvojina toimivat lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuina Boman, Kreander, Antinkoski ja Lundén.

Osastojaon ulkopuolella toimivaan siirtoväen huoltotoimikuntaan kuuluivat puheenjohtajana apulaisjohtaja Toivola, jäseninä varalijäsen Orava sekä siirtoväen edustajana valittu kansakoulunopettaja H. Koivu.

Huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten johtokuntiin kuuluivat seuraavat henkilöt:

kunnalliskodin johtokuntaan puheenjohtajana Lilja, varapuheenjohtajana Heinonen ja jäsenenä Blomqvist sekä varalla Visapää, Nurminen ja Sjöblom;

Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Mattila, varapuheenjohtajana Sahlan ja jäsenenä Orava sekä varalla Virtanen ¹⁾, Turunen ja Heinonen; sekä työtupien johtokuntaan puheenjohtajana Kreander, varapuheenjohtajana Seme sekä jäseninä Saveri, Björklund ja Linko.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa, hallinto-osastossa sekä köyhäinhoito-, irtolais- ja alkoholistihuolto-osastoissa oli kaupunginhallituksen jäsen J. A. Kivistö. Jaostoissa ja huoltolaitosten johtokunnissa edustivat kaupunginhallitusta seuraavat vuosijäsenet: jaostossa, joka päättää täyden köyhäinhoidon varaan joutuneiden omaisuuden haltuunottoa ja sen käyttämistä hoidon korvaamiseen koskevat asiat, kunnalliskodin johtokunnassa ja huoltolautakunnan työtupien johtokunnassa kunnallisuusneuvos M. Hannula sekä Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa rahatoimenjohtaja E. von Frenckell.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 9 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 87 asiaa. Hallinto-osasto kokoontui 10 kokoukseen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 179 asiaa. Köyhäinhoito-osastolla ei ollut yhtään kokousta. Köyhäinhoito-osaston eri jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku	Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku
I	16	107	VI	16	154
II	15	117	B-jaosto	4	9
III	22	140	Omaisuusjaosto	6	143
IV	17	132	Kodinperustamislain-		
V	13	75	jaosto	27	977
			Lapsilisäjaosto	14	16

¹⁾ Ks. alaviittaa 2 s. 125.

Irtolaishuolto-osasto piti 27 kokousta, joissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli yhteensä 301. Alkoholistihuolto-osastolla oli 26 kokousta ja vastaava pykäläluku oli 506. Siirtoväen huoltotoimikunta kokoontui 4 kertaa käsiteltyjen asioiden muodostaessa 10 pykälää. Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunta kokoontui 11 kokoukseen käsitellen niissä 289 asiaa. Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 17 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykälä yhteensä 175. Työtupien johtokunta kokoontui 10 kertaa käsitellen 138 asiaa.

Kirjeenvaihto. Huoltolautakunta ja koko sen alainen huoltovirasto lähettivät kertomusvuonna yhteensä 36 210 kirjelmää. Saapuneita kirjelmiä oli kaikkiaan 31 166. Näihin lukuihin ei sisälly lautakunnan alaisten huoltolaitosten kirjeenvaihto.

II. Tärkeimmät päätökset

Viranhaltijain johtosäännön muutos. Sen johdosta että kunnalliskodissa oli viranhaltijain johtosäännön vahvistamisen jälkeen jouduttu lakkauttamaan eräitä virkoja, perustamaan uusia virkoja ja järjestämään uudelleen eräiden viranhaltijain tehtäviä, vahvasti ¹⁾ huoltolautakunta vastaavat muutokset huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain johtosäännön III luvun kunnalliskotia koskeviin pykäliin.

Vanhusten ym. huollettavien aseman parantaminen. Pyrkiessään luomaan entistä oikeudenmukaisempaa ja parempaa sosiaalista turvaa huollon varaan joutuneille vanhukseille ja muillekin ilman omaa syytään köyhäinhoidon varaan joutuneille, huoltolautakunta teki ²⁾ merkittäviä köyhäinhoitolain humanista soveltamista koskevia päätöksiä, jotka koskivat huollettavien vaatetusta, ruokailu- ja keittovälineitä, makuuvaatteita, käyttövaroja, hautausta sekä avunsaajien omaisuuden huomioonottamista avustuksia myönnettäessä.

Säännöstelyn johdosta vaikeaksi kehittynyt vanhusten ja muiden huollettavien vaatetus- ja makuuvaatetilanne oli jo aikaisemminkin huomioitu, ja nyt kehoitettiin jaostoja kiinnittämään huomiota siihen, että avohuollossa olevat vanhukset ja muut avunsaajat saisivat kohtuullisen vaatetuksen sekä kohtuuden vaatimuksia vastaavat keitto- ja ruokailuvälineet sekä makuuvaatteet. Huollettaville kuukausittain ravinto-, asunto- ym. avustusten lisäksi maksettavat käyttövarat, jotka ovat tarkoitettut henkilökohtaista puhdautta, kodin puhtaanapitoa, pesua ym. pikkutarpeita varten, korotettiin eräiden palvelusten ja hintojen nousun johdosta 400 mk:aan aikuista ja 200 mk:aan lasta kohden kuukaudessa kesäkuun 1 p:stä lukien. Korotukset koskivat täyden kotiaavustuksen varassa olevia, kun sitä vastoin vain osaksi avustuksen varassa olevien käyttövarat oli myönnettävä harkinnan mukaan suhteellisesti alennettuina. Köyhäinlaitona kustannettavasta hautauksesta päätettiin, että kaikille niille huollonsaajille, joilla on omaisia ja tuttavita, jotka haluavat ja pystyvät suorittamaan hautauksen, oli kustannettava hautaus yksityishautaan ja kunnalliskodissa valmistettu ns. paremmanlaatuinen verhoiltu arkku. Harkittaessa kysymystä siitä, missä määrin avunsaajien omaisuus oli huomioonotettava avustuksia myönnettäessä, todettiin kysymyksen arkaluontoisuus sekä toisaalta välttämättömyys kysymyksen sosiaalisesti järkevään hoitamiseen. Käytännössä oli mm. todettu, että monet vanhukset olivat niukoissakin olosuhteissa tehneet säästöjä taatakseen itselleen »kunniallisen hautauksen» ja avustuksia myönnettäessä oli jo omaksuttakin sellainen periaate, että avunsaajien oli sallittu pitää säästöistään 5 000—15 000 mk tapauksesta ja eri seikoista riippuen, sanotun erän vaikuttamatta alentavasti köyhäinhoidon antamiseen. Tämän tarkkaa harkintaa vaativan kysymyksen hoitamista varten hyväksyttiin yleiseksi periaatteeksi, että avunsaajan omaan käyttöön jätettävien talletusten, säästöjen ym. suuruutta ratkaistaessa oli otettava huomioon avustuksen laatu, säästämis aika, avustettavan ikä sekä esim. hänen todennäköinen työkykynsä sairauden jälkeen.

Huollon varassa olevien eläkkeennauttijain ns. käyttövarat. Laitoshoidossa oleviin, erilaisia eläkkeitä, elinkorkoja ym. vastaavia etuja nauttiviin sellaisiin huollonsaajiin nähden, joiden eläkkeet yms. on otettu huoltolautakunnan haltuun, on vanhastaan noudatettu sellaista menettelyä, että he ovat saaneet osan nauttimastaan edusta ns. käyttövaroina vapaasti käytettäväksi omiin tarkoituksiinsa. Samoin on pankkitalletuksia omaa-

¹⁾ Huoltolk. 9 p. maalisk. 24 §. — ²⁾ S:n 29 p. huhtik. 42 §.

ville huollonsaajille myönnetty pienehköjä summia samanlaisiin tarkoituksiin. Päätös tällaisten käyttövarojen myöntämisestä on tehty köyhäinhoito-osaston jaostoissa, tai mikäli kysymys on ollut kunnalliskodin hoidokista, kunnalliskodin johtokunnassa. Tämä toiminta on käytännössä tiennyt sitä, että asianomaisten huollonsaajien eläkkeitä, elinkorkoja ja talletuksia ei kokonaisuudessaan ole käytetty annetun huollon korvaukseksi, vaan osasta korvausta on tällä tavoin luovuttu. Niissäkin tapauksissa, joissa henkilöiden eläke on noussut yli säädettyjen hoitomaksujen, on huollettavien käyttövaroja jossakin määrin säännöstelty, ja näissä tapauksissa kunnalliskodin johtokunta tai ao. jaosto on ollut se viranomainen, joka on päättänyt, mihin tarkoitukseen ja kuinka paljon huollettavien ylijäämävaroja käytetään. Kansaneläkkeiden kohdalla kansaneläkelaitos puolestaan, määrätessään eläkkeen maksettavaksi huoltolautakunnalle, on samalla määrännyt, miten suuri osa eläkkeestä vähimmäismääränä on luovutettava ao. huollonsaajalle tämän vapaaseen käyttöön.

Kun huoltolautakunnan jaostojen ja kunnalliskodin johtokunnan päättämät käyttövarat olivat olleet kussakin tapauksessa tapahtuneen harkinnan varassa, ei käyttövarojen määrään nähden ollut saavutettu yhdenmukaisuutta, vaan ne olivat vaihdelleet toivottua suuremmassa määrässä. Yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi ja huomioonottaen myös kansaneläkelaitoksen käytännön huoltolautakunta päätti¹⁾ vahvistaa seuraavan normitaulukon otettavaksi kesäkuun 1 p:stä lukien käytäntöön jaostoissa ja kunnalliskodin johtokunnassa niiden päättäessä eläkkeitä ja muita vastaavia etuja nauttivien huollonsaajien käyttövaroista:

Eläke kuukaudessa, mk		Käyttövarat kuukaudessa, mk		Eläke kuukaudessa, mk		Käyttövarat kuukaudessa, mk	
1—500		eläke kokonaisuudessaan		3 001—3 500		800	
501—1 000		500		3 501—4 000		900	
1 001—1 500		550		4 001—4 500		1 000	
1 501—2 000		600		4 501—	harkinnan mukaan, kuitenkin vähint.	1 000	
2 001—2 500		650					
2 501—3 000		700					

Huollettavien säästöihin ja talletuksiin nähden, jotka yleensä ovat kovin vaihtelevia ja usein vähäisiä, päätettiin jättää käyttövaroista päättäminen edelleen jaostojen ja kunnalliskodin johtokunnan asiaksi kussakin tapauksessa erikseen.

Mainittakoon tässä yhteydessä, että vahvistettu normitaulukko ei koskenut tuberkuloosisairaalassa tai parantolassa olevien kansaneläkettä, johon nähden jäi edelleen noudatettavaksi v:n 1948 vuosikertomuksessa selostettu huoltolautakunnan huhtikuun 26 p:nä 1948 tekemä päätös.

Kunnalliskodin hoidokkien raitiovaunumatkat ym. Sen jälkeen kun v:n 1949 talousarviossa oli varattu määrärahat kunnalliskodin hoidokeille myönnettäviä ilmaisia raitiovaunumatkoja varten sekä päivärahojen maksamista varten erinäisille työkyvyttömille hoidokeille, vahvisti²⁾ huoltolautakunta ohjeet ja perusteet sanottujen määrärahojen käyttöä varten. Ohjeiden mukaan oli ilmaisia edestakaisia raitiovaunumatkoja myönnettävä pysyväisesti kunnalliskodissa asuville n. 350 hoidokille, kullekin keskimäärin yleensä kaksi edestakaista matkaa kuukaudessa. Erikoistapauksissa voitiin tästä tehdä poikkeuksia siten, että erittäin kunnollisille, moitteettomasti käyttäytyneille ja pitkät ajat kunnalliskodissa olleille voitiin myöntää useampiakin matkoja, kun sitä vastoin niiden lukua voitiin vähentää tai matkat joksikin ajaksi evätäkin sellaisissa tapauksissa, joissa oli esiintynyt matkojen väärinkäyttöä, käytösrikkomuksia yms. Taskurahoja taas oli myönnettävä sellaisille työkyvyttömille hoidokeille, jotka eivät voi saada uuterausrahaa ja joilla ei myöskään ole käytettävissään eläkkeitä, talletuksia tai omaisten antamia varoja. Laskelman mukaan oli tällaisten hoidokkien määrä n. 495. Taskurahaa oli maksettava joka toinen kuukausi 100 mk henkeä kohden kerrallaan, ja voitiin se käytösrikkomusten johdosta evätä lyhemmäksi tai pitemmäksi ajaksi.

Kunnalliskodin hoitopäivämaksut. Kunnalliskodin edellisen vuoden tilinpäätöksen osoittamien nettomenojen perusteella huoltolautakunta vahvisti³⁾ huoltokustannusten perimistoinnassa v. 1949 noudatettaviksi hoitopäivämaksuiksi seuraavat: 1) perit-

¹⁾ Huoltolk. 13 p. toukok. 52 §. — ²⁾ S:n 15 p. helmik. 13 §. — ³⁾ S:n 9 p. maalisk. 23 §.

täessä korvausta valtiolta ja kunnilta 228 mk; 2) perittäessä korvausta yksityisiltä korvausvelvollisilta a) Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien hoidosta 100 mk, b) muualla kotipaikkaoikeuden omaavien hoidosta 228 mk ja c) kotipaikkaoikeutta vailla olevien hoidosta 228 mk.

Lisäksi päätettiin, että jos 2b ja 2c kohdissa tarkoitettun huollettavan korvausvelvollinen omainen on v. 1948 tullut Helsingissä henkikirjoitetuksi, voidaan häneen nähden perimistöiminnassa noudattaa 100 mk:n hoitopäivämaksua, mikäli korkeamman tak-san soveltaminen johtaisi ilmeiseen kohtuuttomuuteen.

Kuntoisuuspisteen raha-arvo Tervalammen työlaitoksessa. Kun kuntoisuuspisteen raha-arvo Tervalammen työlaitoksessa hoidettavana olevien alkoholistien osalta sosiaaliministeriön määräyksen mukaan oli 2 mk, mutta laitoksessa olevien köyhäinhoidollisten hoidokkien osalta huoltolautakunnan aikaisemman päätöksen mukaan 1 mk, päätti ¹⁾ huoltolautakunta yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi ja sosiaaliministeriön suosituksenkin huomioonottaen korottaa köyhäinhoidollisten hoidokkien kuntoisuuspisteen raha-arvon 2 mk:aan maaliskuun 1 p:stä lukien.

Väkijuomaliikkeen voittovarojen käyttö. Sen jälkeen kuin kaupunginvaltuusto oli marraskuun 21 p:n kohdalla tehnyt päätöksen väkijuomaliikkeen voittovaroista kaupungille myönnettyjen varojen käytöstä ja tällöin mm. oikeuttanut huoltolautakunnan ylittämään tilillä Alkoholistihuollon tehostaminen olevaa määrärahaa 500 000 mk:lla, päätti ²⁾ huoltolautakunta, että sanottu ylitysoikeus oli käytettävä seuraavasti: vaatteiden, kenkien yms. hankkimiseen alkoholistihuoltoloista vapautuvilla henkilöillä 300 000 mk, ilmaisen antabushoidon ja siihen liittyvän veritutkimuksen järjestämiseen alkoholistihuollossa oleville 25 000 mk, yömaja- ja ruokalippujen hankkimiseen alkoholistihuoltokanslian käyttöön pikaisen ja tilapäisen avustuksen tarpeessa olevia henkilöitä varten 5 000 mk, entisten alkoholistien omatoimisesti perustamalle AA-Kotikerholle, sen alkoholistien keskuudessa suorittaman työn tukemiseen 35 000 mk, Sotainvaliidiin veljesliitolle alkoholistihuoltotyön tukemiseen 50 000 mk sekä alkoholistihuoltoloissa olevien henkilöiden perheiden avustamiseen 85 000 mk.

Korvausten velkominen eräissä tapauksissa. Koska sellaisissa alkoholistihuoltotapauksissa, joista kunnalle aiheutuu kustannuksia vain 200 mk lääkärintarkastuksen toimittamisesta, korvauksen velkominen näistä kustannuksista aiheuttaa kotipaikkaoikeuden selvittämisen ja muiden velkomiseen liittyvien virastotoimenpiteiden osalta huomattavasti enemmän virastomenoja kaupungille kuin mitä korvauksena vastaavasti voidaan saada, päätti ³⁾ hallinto-osasto 26 sanotunlaisessa nimetyssä tapauksessa olla ryhtymättä velkomaan korvausta toisilta kunnilta ja valtiolta.

Lautakunnan ja kaupungin edustajat erinäisissä tehtävissä. Huoltolautakunta valitsi ⁴⁾ edustajakseen lastenhuoltolaitosten vastaista tarvetta, tarkoituksenmukaista kehittämistä ja rakennusohjelmaa tutkimaan asetettuun komiteaan jäsenensä *F. Kreanderin*; samalla huoltolautakunta nimesi edustajakseen uusien yhteismajoituspaikkojen ja päiväkotien rakentamista sekä tilapäismajoituksessa esiintyvien puutteiden korjaamista valmistelemaan asetettuun komiteaan huoltotoimen toimitusjohtajan *A. Asteljoen*; hallinto-osasto valitsi ⁵⁾ jäsen *I. Mattilan* lautakunnan edustajaksi komiteaan, jonka kaupunginhallitus oli asettanut tutkimaan kysymystä yhteisen viraston perustamisesta lapsilisän, perhelisien ja äitiysavustusten suorittamista varten sekä lastensuojelun ja muun huoltotoimen keskeisen vastaisen yhteistoiminnan kehittämisen mahdollisuuksia yleensä samoin kuin huoltohallinnon organisaatiokysymystä; hallinto-osasto valitsi ⁶⁾ niiden 18 yhdistyksen ja järjestön valvojiksi, joille kaupunginhallitus oli yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustamismäärärahoista myöntänyt avustuksia, vastaavan lukumäärän lautakunnan jäseniä ja lisäjäseniä; huoltolautakunta valitsi ⁷⁾ kaupungin edustajiksi Työlaitosten keskusliiton varsinaiseen kokoukseen lokakuun 5 p:nä Tervalammen työlaitoksen johtokunnan puheenjohtajan *I. Mattilan* ja toimitusjohtaja *A. Asteljoen* sekä varaedustajaksi työlaitoksen johtajan *H. Kanteleen*. Tässä yhteydessä mainittakoon myös, että kaupunginhallitus oli lokakuun 6 p:nä valinnut huoltotoimen toimitusjohtajan *A. Asteljoen* puheenjohtajaksi yhteen asettamistaan neljästä aloite-toimikunnasta.

¹⁾ Huoltolk. 15 p. helmik. 15 §. — ²⁾ S:n 16 p. jouluk. 85 §. — ³⁾ Hallinto-os. 9 p. maalisk. 34 §. — ⁴⁾ Huoltolk. 29 p. huhtik. 32 §. — ⁵⁾ Hallinto-os. 12 p. elok. 98 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. kesäk. 76 §. — ⁷⁾ Huoltolk. 27 p. syysk. 71 §.

III. Esitykset

Kaupunginhallitukselle huoltolautakunta tai sen hallinto-osasto tekivät seuraavat tärkeimmät esitykset:

esitys, että Oulunkylään rakennettavaksi päätetyn kunnalliskodin vanhainkotosaston aluesuunnitelman ja luonnospiirustusten suoritusvaiheen ajaksi siihen saakka, kunnes kaupunginvaltuusto on suunnitelman ja luonnospiirustukset hyväksynyt, määrättäisiin suunnittelutoimikuntana toimimaan huoltolaitoskomitea täydennettynä kahdella lisäjäsenellä, joiksi esitettiin määrättäviksi kaupunginarkkitehti G. H. Ekelund ja arkkitehti P. Hanste, sekä että sanottu aluesuunnittelu ja luonnospiirustusten laatiminen annettaisiin arkkitehti O. Saijonmaan tehtäväksi ¹⁾;

esitys, että kunnalliskodin vaikean hoitopaikkojen puutteen helpottamiseksi ryhdyttäisiin kiireellisiin toimenpiteisiin asuntojen järjestämiseksi kunnalliskodin henkilökunnalle, koska huomattava määrä henkilökunnan asuintoina käytettyjä hoidokkihuoneita siten vapautuisi alkuperäiseen tarkoitukseensa ²⁾;

esitys, että v:n 1949 lisätalousarvioon merkittäisiin määräraha valaistus-, radio- ja soittojohtojen asentamiseksi kunnalliskodin sairausosastoille ³⁾;

esitys, että työtupien C-osastolle saataisiin vapailta työmarkkinoilta ottaa yhteensä 10 ammattitaitoista ja täysin työkykyistä työntekijää kaupungin työntekijöille määrätyn ehdoin, koska työtupien työtehon lisääminen oli käynyt välttämättömäksi sen jälkeen, kun kaupungin laitosten vaatetushankinnat oli keskitetty työtupien suoritettavaksi ⁴⁾;

esitys, että Tervalammen työlaitoksen viranhaltijoille, jotka laitoksen johtajan määräyksestä matkustavat laitoksen asioissa Helsinkiin ja viipyvät matkalla yli 6 tuntia, saataisiin maksaa kaupunginhallituksen kohtuulliseksi katsoma ruokaraha ⁵⁾; sekä

esitykset Kaupunkiliiton kultaisen ansiomerkin myöntämisestä uskollisesta ja pitkäaikaisesta palveluksesta kuudelle ja vastaavasti hopeisen ansiomerkin myöntämisestä neljälle huoltoviraston ja huoltolaitosten viranhaltijalle ⁶⁾.

Näiden lisäksi tehtiin kaupunginhallitukselle tilapäistä työvoimaa, määrärahoja sekä vähäisempiä juoksevia asioita koskevia esityksiä.

IV. Lausunnot

Lautakunta antoi kertomusvuonna eri viranomaisille lukuisia siltä pyydettyjä lausuntoja. Osan lausuntopyynnöistä käsitteli huoltolautakunta, osan lautakunnan hallinto-osasto, minkä lisäksi useihin annettuihin lausuntoihin liittyi huoltolautakunnan alaisten laitosten johtokunnilta vaaditut lausunnot. Tärkeimmistä lausunnoista mainittakoon seuraavat:

Väkijuomain käytön tarkkailurekisteri. Sosiaaliministeriö oli kesäkuun 3 p:lle päivätyllä lähetteellään n:o 21 352 pyytänyt huoltolautakunnalta lausuntoa ministeriön asettaman väkijuomainkäytön tarkkailurekisteritoimikunnan mietinnöstä, jossa mm. oli ehdotettu koko maata käsittävän väkijuomien käytön tarkkailurekisterin perustamista. Lausunnossaan lautakunta puolsi ⁷⁾ sanotunlaisen rekisterin aikaansaamista.

Työttömyystöiden järjestäminen naisille. Marraskuun 23 p:lle päivätyllä lähetteellään n:o 18/802 oli kaupunginhallitus pyytänyt huoltolautakunnan lausuntoa työasiainlautakunnan kaupunginhallitukselle tekemästä esityksestä, jossa mm. oli pyydetty kaupunginhallitusta yhteisymmärryksessä huoltolautakunnan kanssa harkitsemaan ehkä tarpeelliseksi osoittautuvien työttömyystöiden järjestämistä naisille. Lausunnossaan huoltolautakunnan hallinto-osasto ilmoitti ⁸⁾, että huoltolautakunnan työtuissa oli mahdollista järjestää 50 naiselle riepumattojen ja ehkä muidenkin mattojen kudontatyötä työttömyystöin sillä edellytyksellä, että työtuville järjestettäisiin tarkoitusta varten tarvittavat huonetilat, mutta voitaisiin mainittuja töitä järjestää suuremmallekin henkilömäärälle, jos työtuivat saisivat lisää kangaspuita ja jos tarkoitukseen saatava huonetila olisi tarpeeksi tilava.

¹⁾ Huoltolk. 15 p. helmik. 16 §. — ²⁾ S:n 15 p. marrask. 76 §. — ³⁾ S:n 13 p. toukok. 48 §. —

⁴⁾ Hallinto-os. 7 p. helmik. 17 §. — ⁵⁾ S:n 30 p. jouluk. 178 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. maalisk. 32 §, 2 p. toukok. 70 §, 12 p. elok. 111 § ja 3 p. lokak. 122 §. — ⁷⁾ Huoltolk. 30 p. elok. 60 §. — ⁸⁾ Hallinto-os. 5 p. jouluk. 157 §.

Kaupungin koillisosien poliklinikkakysymys. Joulukuun 31 p:lle 1948 päivätyllä läheteel-lään n:o 17/841 kaupunginhallitus oli pyytänyt huoltolautakunnalta lausuntoa kaupun-ginvaltuutettu M. Ryömän tekemästä valtuustoaloitteesta, joka koski poliklinikkayhdis-telmän aikaansaamista kaupungin koilliselle alueelle. Lausunnossaan huoltolautakunta tähdensi ¹⁾ poliklinikkayhdistelmän tarpeellisuutta, mutta vastusti sen sijoittamista kunnalliskodin yhteyteen, jonne sairaalalautakunta lausunnossaan oli ehdottanut sen perustettavaksi, sekä lausui käsityksensä, että poliklinikkayhdistelmä olisi saatava sijoitetuksi valtuustoaloitteessa tarkoitettujen kaupunginosien (Kallion, Sörnäisten, Hermannin, Vallilan, Toukolan, Käpylän ym.) kannalta keskeisempään paikkaan. Sa-malla huoltolautakunta yhtyi sairaalalautakunnan ehdotukseen komitean asettamisesta kysymystä tutkimaan sekä esitti komiteaan nimettäviksi omasta puolestaan kunnallis-kodin johtokunnan puheenjohtajan F. Liljan ja huoltotoimen toimitusjohtajan A. Astel-joen sekä näiden varamiehiksi jäsenensä M. Bomanin ja huoltoviraston apulaisjohtajan O. Toivolan.

Virasto lapsilisiä, perhelisiä ja äitiysavustuksia varten. Kaupunginvaltuuston vara-puheenjohtajan T. Leivo-Larssonin tehtyä kaupunginhallituksessa aloitteen kysymyk-sestä, voitaisiinko perustaa yhteinen virasto lapsilisen sekä perhe- ja äitiysavustusten suorittamista varten, oli kaupunginkanslia helmikuun 23 p:lle päivätyllä läheteellään n:o 28/669 pyytänyt asiasta huoltolautakunnan lausuntoa. Lausunnossaan huolto-lautakunta mainitsi ²⁾ mm., että aloitteessa esitettyjen huollonalojen täytäntöönpano erillisen viraston suorittamana olisi luonnollisesti mahdollista, mutta se tulisi kalliim-maksi, koska uuden viraston yleiskustannukset tulisivat voimassa olevan virasto-orga-nisaation kustannusten lisäksi. Käytännössä oleva organisaatio, jonka mukaan lapsili-sien suoritus oli annettu huoltoviraston sekä perhelisien ja äitiysavustusten suoritus lastensuojeluviraston tehtäväksi, ei ollut aiheuttanut juuri lainkaan yleiskustannusten lisäystä. Koska kysymys sosiaalihuollon hallinnon organisaatiosta kokonaisuudessaan, riippumatta aloitteessa esitetystä osakysymyksestä, oli tullut ajankohtaiseksi valmisteilla olevan, sosiaalihuollon hallintoa koskevan uuden lainsäädännön johdosta ja kun voimassa olevasta organisaatiosta oli todettu käytännössä johtuvan epäkohtia, ehdotti huolto-lautakunta lopuksi, että lausuntopyynnön aiheuttanutta kysymystä samoin kuin huolto-hallinnon organisaatiokysymystä kokonaisuudessaan tutkimaan asetettaisiin komitea, johon tulisi edustajia huoltolautakunnasta, lastensuojelulautakunnasta, työtehtötoimis-tosta ja revisiotoimistosta.

Vanhainkodin paikkakysymys. Kuten lautakunnan v:n 1947 ja 1948 toimintakerto-muksissa on mainittu, oli huoltolautakunta aikanaan yhtynyt huoltolaitoskomitean esi-tyksiin, että Käpylän kunnalliskodin välittömään läheisyyteen rakennettaisiin kunnallis-kodin osastona toimiva vanhainkoti. Vanhainkodin paikkakysymys oli sittemmin eräi-den muiden kunnallisten rakennustöiden johdosta joutunut uuteen vaiheeseen ja kaupun-ginhallitus oli palauttanut vanhainkodille varattavaa aluetta koskevan asian huoltolai-toskomitealle uuden vaihtoehtoisen esityksen tekemistä varten. Tutkittuaan kysymystä oli huoltolaitoskomitea joulukuun 27 p:nä 1948 pyytänyt huoltolautakuntaa antamaan suoraan kaupunginhallitukselle lausuntonsa komitean kaupunginhallitukselle tekemästä esityksestä, jossa komitea oli ehdottanut

1) että kunnalliskodin vanhainkotosaston paikaksi, mikäli aikaisemmin esitettyä aluetta Koskelantien varrelta ei voida tarkoitukseen varata ja jollei mahdollisesti suu-remmiksi nousevien kustannusten katsota olevan esteenä, varattaisiin Oulunkylässä, suunnitellun ruotsinkielisten kuntien keskussairaалalle varatun alueen eteläpuolella oleva n. 10 ha:n suuruinen alue; sekä

2) että vanhainkotosastojen yksityiskohtaista suunnittelua, mahdollisesti järjes-tettävän piirustuskilpailun kilpailuehtojen laatimista ja kilpailun toimeenpanoa sekä rakennustöiden toteuttamista varten asetettaisiin asiantuntijatoimikunta, johon huolto-laitoskomitealle varattaisiin tilaisuus nimetä edustajansa ja jolle komitea saisi esittää laitoksen yksityiskohtien järjestelyä koskevat näkökantansa.

Lausunnossaan huoltolautakunta yleensä yhtyi ³⁾ huoltolaitoskomitean esityksiin ja niiden perusteluihin, mutta lausui yksimielisenä käsityksensä, että vanhainkoti olisi perustettava ensi sijassa ehdotetulle Oulunkylän alueelle. Lisäksi huoltolautakunta

1) Huoltolk. 9 p. maalisk. 27 §. — 2) S:n 9 p. maalisk. 20 §. — 3) S:n 3 p. tammik. 5 §.

huomautti, että vaihteittain suoritettavien rakennustöiden ensimmäiseen rakennusvaiheeseen olisi sisällytettävä hoidokkirakennukset 300—400 hoidokkia varten, täydellinen keittiö sekä lämpökeskus ja tarvittavan henkilökunnan asuinrakennukset.

Vanhainkodin luonnospiirustukset. Kaupunginvaltuuston päätettyä tammikuun 19 p:nä varata vanhainkotia varten n. 9—10 ha:n suuruisen alueen Oulunkylästä Hyrylän tien itäpuolelta ja huoltolautakunnan sekä huoltolaitoskomitean tehtyä kaupunginhallituksen kehoituksesta ehdotuksensa rakennuskysymyksen kiireellistä valmistelua varten, oli kaupunginhallitus helmikuun 24 p:nä määrännyt huoltolaitoskomitean toimimaan suunnittelu-toimikuntana vanhainkodin aluesuunnitelman ja luonnospiirustusten suoritusvaiheen aikana, mitä tehtävää varten komiteaan määrättiin lisäjäseniksi kaupunginarkkitehti G. H. Ekelund ja arkkitehti P. Hanste. Samalla oli kaupunginhallitus päättänyt antaa vanhainkodin alueen suunnittelun ja luonnospiirustusten laatimisen arkkitehti O. Saijonmaan tehtäväksi päätöksessä lähemmin eritellyn ohjelman mukaisesti. Sanotun aluesuunnitelman ja luonnospiirustusten valmistuttua oli huoltolaitoskomitea syyskuun 20 p:lle päivätyllä kirjelmällään pyytänyt huoltolautakuntaa antamaan niistä suoraan kaupunginhallitukselle lausuntonsa. Lausunnossaan huoltolautakunta ilmoitti ¹⁾ puoltavansa aluesuunnitelman ja luonnospiirustusten hyväksymistä.

Tervalammen työlaitoksen luonnospiirustukset. Kuten lautakunnan v:n 1948 toimintakertomuksesta selviää, oli huoltolautakunta aikanaan tehnyt kaupunginhallitukselle esityksen uuden hoidokkirakennuksen rakentamisesta Tervalammen työlaitokseen, minkä esityksen tultua hyväksytyksi sanotun hoidokkirakennuksen suunnittelutyö oli yleisten töiden lautakunnan toimesta uskottu arkkitehdeille E. Toiviaiselle ja T. Salmio-Toiviaiselle. Luonnospiirustusten valmistuttua oli kaupunginkanslia heinäkuun 19 p:lle päivätyllä lähetteellään pyytänyt niistä huoltolautakunnan lausuntoa. Lausunnossaan huoltolautakunnan hallinto-osasto puolsi ²⁾ luonnospiirustusten hyväksymistä, kuitenkin sillä varauksella, että huoltolaitoskomitealle oli varattava tilaisuus esittää näkökohtansa detaljikysymyksistä pääpiirustusten laadinnan yhteydessä.

Kunnalliskodin hoidokkien elintarvikeannokset. Kaupunginkanslia oli maaliskuun 5 p:lle päivätyllä lähetteellään n:o 31/678 pyytänyt huoltolautakunnalta lausuntoa kaupunginvaltuutettujen E. Saastamoisen ym. valtuustoaloitteesta, joka koski kansanhuoltoministeriön ja sosiaaliministeriön määräysten nojalla tapahtunutta kunnalliskodin hoidokkien eräiden elintarvikeannosten pienentymistä. Kun huoltolautakunta lausuntoon pyyntöä käsitellessään ³⁾ oli todennut, että valtuustoaloitteessa mainittu asia oli sanotuissa ministeriöissä otettu uudelleen harkittavaksi, jätti huoltolautakunta tämän vuoksi ja ministeriöiden uusia toimenpiteitä odottaessa asian enemmän käsittelyn hallinto-osastolle. Asiaa sittemmin käsiteltyään ⁴⁾ saattoi hallinto-osasto lausunnossaan kaupunginhallitukselle ilmoittaa, että ministeriöiden tekemien eräiden myönnytysten, säännöstelyssä tapahtuneiden lievennysten sekä eräiden säännöstelystä vapautettujen tarvikkeiden hankintajärjestelyjen johdosta kunnalliskodin hoidokkien elintarvikeannosten supistamista ei ollut tarvis toimeenpanna.

Tervalammen työlaitos harjoittelupaikkana. Kaupunginkanslia oli maaliskuun 4 p:lle päivätyllä lähetteellään n:o 10/210 pyytänyt lausuntoa Tervalammen työlaitoksen johtokunnan suoraan kaupunginhallitukselle tekemästä esityksestä, joka koski harjoittelijain ottamista Tervalammen työlaitokseen sekä sosiaaliministeriölle tehtävää esitystä, että työlaitos hyväksyttäisiin sosiaalihuoltajakoulutuksessa käytettäväksi esi- ja erikoisharjoittelupaikaksi. Huoltolautakunta päätti ⁵⁾ lausunnossaan puoltaa esitystä, koska harjoittelijain saaminen helpottaisi vuosilomasijaisuuskysymyksen hoitoa.

Vaatteiden pesun rationalisointi. Lähetteellään kesäkuun 10 p:nä 1949 kaupunginkanslia oli pyytänyt lausuntoa vaatteiden pesun rationalisointikomitean kaupunginhallitukselle osoittamasta kirjelmästä, joka sisälsi eräitä ehdotuksia ja näkökohtia kaupungin laitosten pesulatoiminnan järjestämisestä ja alustavan ajatuksen kunnallisen liikepesulan perustamisesta. Lausunnossaan hallinto-osasto tähdensi ⁶⁾ kunnallisen liikepesulan tarpeellisuutta sekä huomautti, että kaupungin laitosten pesulatoiminnan järjestelyissä olisi varattava kunnalliskodin ja tulevan vanhainkodin suurta tarvetta vas-

¹⁾ Huoltolk. 27 p. syysk. 68 §. — ²⁾ Hallinto-os. 12 p. elok. 106 §. — ³⁾ Huoltolk. 9 p. maalisk. 30 §. — ⁴⁾ Hallinto-os. 4 p. huhtik. 47 §. — ⁵⁾ Huoltolk. 9 p. maalisk. 29 §. — ⁶⁾ Hallinto-os. 12 p. elok. 107 §.

taavat pesumahdollisuudet huomioonottaen, että kunnalliskodin nykyinen pesula sen huoneiston epäkäytännöllisyyden ja koneiden kuluneisuuden vuoksi jonkin vuoden kuluuttua tultaisiin lakkauttamaan.

Tilintarkastajien kertomus. Kaupunginkanslia oli pyytänyt lautakunnalta lausuntoa kaupungin tilintarkastajain v:n 1948 kertomuksesta, jossa tilintarkastajat olivat mm. kiinnittäneet huomiota siihen, että kunnalliskodin rakennukset ovat vanhentuneita ja epäkäytännöllisiä; tilanahtaudesta johtuen kunnalliskodin huoneissa joutuu asumaan liian monta, 10—12 henkeäkin yhdessä; keittiö on puutteellinen, ravinto yksipuolista ja ruokailupaikat käytävillä epähygieenisinä. Lisäksi tilintarkastajain kertomuksessa oli kiinnitetty huomiota siihen, että ruokintakustannukset kaupungin eri laitoksissa vaihtelivat päivää kohden hyvin huomattavasti, minkä vuoksi tilintarkastajien mielestä asianomaisten hallintoelinten olisi kiinnitettävä huomiota ruokintakustannuksiin vaikuttaviin tekijöihin. Lausunnossaan lautakunta huomautti ¹⁾ ruokintakustannuksiin vaikuttavien tekijöiden osalta, että sanotut kustannukset eri laitoksissa tulevat pakostakin olemaan erilaisia riippuen siitä, missä laitos sijaitsee, kuinka omavarainen se on, minkälaista laitoksen hoidokkiaines on ja vaatiiko se huomattavasti erikoisravintoa ja yksilöllisesti valmistettuja ruokia. Samalla huoltolautakunta totesi, että sen velvollisuutena on pyrkiä pitämään huoltolaitosten ruokatalous kohtuuden vaatimalla tasolla. Nimenomaan kunnalliskotia koskevien huomautusten johdosta huoltolautakunta viittasi niihin pyrkimykseen, joiden avulla se jo usean vuoden aikana oli ryhtynyt poistamaan kunnalliskodin puutteellisuuksia ja joista tärkeimpänä voitiin viitata jo toimeenpanovaiheessa olevaan vanhainkotosaston rakentamissuunnitelmaan sekä huoltolaitoskomitean valmisteltavana olevaan ehdotukseen kunnalliskodin keittiön täydelliseksi uusimiseksi.

Vapaiden huoltojärjestöjen avustaminen. Vapaiden huoltojärjestöjen avustuksista antoi huoltolautakunta tai sen hallinto-osasto kaupunginhallitukselle seuraavat lausunnot:

Helsingin vapaan huollon keskuksen anomuksesta saada 1 milj. mk:n suuruinen avustus hallinto- ja muihin juokseviin menoihin ²⁾;

Kansanavun Helsingin paikallistoimikunnan anomuksesta saada 1 milj. mk:n avustus keräystoiminnan hallintomenoihin ³⁾;

Oulunkylän vapaan huollon keskuksen anomuksesta saada avustusta 30 000 mk hallintokulujensa peittämiseen ⁴⁾;

seitsemäntoista eri järjestön ja yhdistyksen anomuksista, että niille yleishyödyllisiin tarkoituksiin varatusta määrärahasta myönnettäisiin apurahoja niiden toiminnan tukemiseksi ⁵⁾;

Kaupunkilähetyksen anomuksesta 450 000 mk:n suuruisen avustuksen saamiseksi Rajamäellä sijaitsevan, yhdistyksen omistaman tyttökodin muuttamiseksi vanhainkodiksi ⁶⁾ sekä saman yhdistyksen anomuksesta, että kaupunki korvaisi yhdistyksen ylläpitämässä Rajamäen työsiirtolassa v:n 1949 aikana hoidettujen helsinkiläisten väkijoumien uhrien hoidon 500 000 mk:lla ⁷⁾;

Diakonissalaitoksen anomuksesta, jossa ehdotettiin, että Helsingin kaupunki osallistuisi yhdistyksen suunnitteleman, 125 uutta vajaamielisten hoitopaikkaa käsittävän rakennusryhmän rakennus- ja kuntoonpanokustannuksiin 20 %:lla sitä vastaan, että kaupunki saisi käytettäväkseen Rinne-kodista 25 hoitopaikkaa ⁸⁾;

Stiftelsen Blomsterfonden i Helsingfors nimisen säätiön anomuksesta, jossa säätiö anoi kaupungilta 15 milj. mk avustuksena ja lainana vanhainkotinsa laajentamiseksi ⁹⁾;

Pelastusarmeijan anomuksista, jotka koskivat yhteensä 160 000 mk:n avustusten saamista lämmittelytuvan ylläpitämistä varten kodittomille miehille ¹⁰⁾ sekä 50 000 mk:n avustuksen saamista ruoka-aterioiden jakamiseksi samanlaisille miehille ¹¹⁾;

Vapaan alkoholistihuollon kannatusyhdistyksen anomuksesta 200 000 mk:n suuruisen avustuksen saamiseksi toimintaansa varten ¹²⁾;

Kansan raittiusapu nimisen järjestön anomuksesta 100 000 mk:n suuruisen avustuksen saamiseksi vapaaehtoista alkoholistityötä varten ¹²⁾;

¹⁾ Huoltolk. 30 p. elok. 58 §. — ²⁾ S:n 9 p. maalisk. 21 §. — ³⁾ S:n 9 p. maalisk. 22 §. — ⁴⁾ Hallinto-os. 4 p. huhtik. 41 §. — ⁵⁾ S:n 4 p. huhtik. 42 §. — ⁶⁾ Huoltolk. 29 p. huhtik. 39 §. — ⁷⁾ S:n 15 p. marrask. 78 §. — ⁸⁾ Hallinto-os. 20 p. kesäk. 95 §. — ⁹⁾ S:n 4 p. huhtik. 56 §. — ¹⁰⁾ S:n 7 p. helmik. 8 § ja 3 p. lokak. 120 §. — ¹¹⁾ Huoltolk. 29 p. huhtik. 40 §. — ¹²⁾ S:n 29 p. huhtik. 41 §.

Sotainvalidiiden veljesliiton anomuksesta, että sille myönnettäisiin Helsingin kaupungin saamista väkijuomaliikkeen voittovaroista 500 000 mk käytettäväksi helsinkiläisten sotainvalidiiden piirissä suoritettavaan raittiusvalistustyöhön sekä sotainvalidi-alkoholistien ja heidän perheittensä huoltoon ¹⁾;

Helsingin seurakuntien huoltokeskuksen anomuksesta, että sille myönnettäisiin Helsingin kaupungin saamista väkijuomaliikkeen voittovaroista 500 000 mk ²⁾;

Helsingin tuberkuloottiset yhdistyksen anomuksesta 500 000 mk:n avustuksen saamiseksi varattomien tuberkuloottisten kesävirikistyksen järjestämiseen ja muuhun huoltotyöhön ³⁾;

Suomen merimieslähetyseuran anomuksesta 75 000 mk:n avustusmäärärahan merkitsemiseksi kaupungin talousarvioon seuran työn tukemista varten ⁴⁾; ja

Vankeusyhdistys ry:n anomuksesta, että sen toiminnan tukemiseksi kaupungin talousarvioon merkittäisiin 500 000 mk:n apuraha ⁵⁾.

Tilisääntökomitean mietintö. Kaupunginhallituksen asettaman tilisääntökomitean pyydettyä lausuntoa laatimastaan uudesta tilisäännöstä ja sen perusteluista huoltolautakunta ilmoitti ⁶⁾ komitealle, ettei sillä ollut huomauttamista komitean ehdotuksien johdosta. Huoltolautakunta lausui samalla tyydytyksensä sen komitean ilmoituksen johdosta, että komitea aikoi myöhemmin esittää ehdotuksensa uudeksi talousarvioasetelmaksi, mikä kysymys huoltolautakunnan talousarvion osalta voimassa olevan talousarvion rakenteen vanhentuneisuuden ja epäkäytännöllisyyden johdosta olikin varsin ajankohtainen, ja saattoi huoltolautakunta samalla ilmoittaa, että huoltovirastossa oli jo olemassa valmis suunnitelma uudeksi asetelmaksi.

Muut lausunnot. Eri osastojensa ja jaostojensa toimesta huoltolautakunta antoi viranomaisille ja yksityisille huoltajärjestöille tuhatmäärin yksityisiä henkilöitä ja huolonsaajia koskevia lausuntoja. Eniten pyysi näitä lausuntoja kansaneläkelaitos.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

I. Henkilökunta, huoneistot, kansliatyö

Henkilökunta. Huoltoviraston henkilökunnasta siirtyivät eläkkeelle mm. huoltotarkastajat R. M. Eklund, O. E. Kervinen, I. V. Rand, E. Sandholm ja H. Sarlin, huoltosisar R. J. Ståhlman sekä kirjanpitäjä H. H. A. Vuorinen.

Huoneistot ym. Huoltokansliat pidettiin yleisöä varten avoinna arkipäivisin klo 10—13, paitsi lauantaisin ja juhla-aattona klo 10—12. Huoltoviraston asiamiestoimistoon tehtiin keväällä murto, jonka yhteydessä murtovarkaakat räjäyttivät rikki yhden kassakaapin ja anastivat jonkin verran holhouksessa olevien huollettavien ja yksityisten viranhaltijain omaisuutta. Mainittakoon myös kunnalliskodin konttoriin kesäkuun 15 p:n vastaisena yönä tapahtunut murto.

Kansliatyö. Köyhäinhoidon saamista koskevia anomuksia tehtiin köyhäinhoitoa varten asetettuihin huoltokanslioihin yhteensä 23 586, joiden jakautuminen ja käsittely eri kanslioiden osalta selviää taulukkoliitteestä 1. Lisäksi vastaanotettiin rekisterikansliassa sairaaloiden maksusitumusanomuksia 4 410.

Köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokanslioiden huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 25 893 kotikäyntiä tapausten tutkimiseksi. Kanslianesimiehet toimittivat edellisten lisäksi yhteensä 405 tarkistuskäyntiä avustuksensaajien luona. Kanslioiden huoltosisaret suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita tai muita sellaisia henkilöitä, jotka tarvitsivat erikoishuoltoa. Huoltosisarten täten tekemiä kotikäyntejä oli yhteensä 14 027.

Rekisterikansliassa pidetyn avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 8 907 uudella kortilla, joten rekisteri vuoden päättyessä sisälsi kaikkiaan 167 304 korttia. Henkilöasiakirjavihkojen eli ns. aktien luku kasvoi 5 546 ja oli niiden kokonaismäärä vuoden lopussa 160 495. Kansliassa käsiteltiin vuoden aikana 1 849 sairaalahoittoa koskevaa anomusta, joiden johdosta annettiin maksusitoumus sai-

¹⁾ Huoltolk. 15 p. marrask. 77 §. — ²⁾ Hallinto-os. 5 p. jouluk. 156 §. — ³⁾ Huoltolk. 30 p. elok. 59 §. — ⁴⁾ S:n 27 p. syysk. 66 §. — ⁵⁾ S:n 27 p. syysk. 67 §. — ⁶⁾ S:n 30 p. elok. 57 §.

raaloihin 1 344 tapauksessa ja 505 tapauksessa varattomuustodistus. Kansaneläkelaitoksen lausuntopyyntöjä eläkehakemuksista käsitteli kanslia 4 398 antaen niistä tarvittavat lausunnot. Rekisterikanslian huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 4 935 tutkimuskäyntiä. Rekisterikanslian tehtäviin on lopuksi kuulunut huoltotoimintaa valaistavien tilastollisten katsausten ja tutkimusten laatiminen ja suorittaminen sekä niitä varten tarvittavan aineiston kokoaminen ja myös kaupungin ja valtion julkaisemia tilastokatsauksia varten tarpeellisten esitetietojen kerääminen ja asianomaisille viranomaisille toimittaminen.

Kodinperustamislainakansliassa otettiin vastaan 940 laina-anomusta. Asiakkaiden käyntejä oli kansliassa 5 295.

Lapsilisäkanslia suoritti sille edellisenä ja kertomusvuonna saapuneiden lapsilisäilmoitusten perusteella lapsilisälain mukaiset lapsilisät niihin oikeutetuille nostajille, joiden luku vuoden viimeisenä neljänneksenä oli 50 705 (edellisen vuoden vastaavana aikana 48 530). Näiden lisäksi lastensuojelulautakunta ja huoltolautakunta nostivat lapsilisän huostassa tai laitoksissa hoidettavina olevien lasten osalta.

Irtolais- ja alkoholisti huoltokansliaan ilmoitettiin tai muuten tuli sen tietoon kertomusvuoden aikana kaikkiaan 219 uutta irtolais tapausta, 961 uutta alkoholistitapausta sekä 508 uutta ns. raittiushuoltotapausta (laki juopuneena tavattujen henkilöiden raittiushuollosta eräissä tapauksissa). Kanslian huoltotarkastajat saivat tutkittavakseen kaikkiaan 8 035 tapausta, joista uusintakäsittelyyn joutui 6 347 edellisinä vuosina rekisteröityä tapausta. Tutkimuksia ja kuulusteluja suorittivat huoltotarkastajat näissä tapauksissa yhteensä 24 518. Alkoholistien lähettämistä alkoholisti huoltoloihin koskevia esityksiä kanslia teki 376. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaihuollossa olleista 811 henkilöstä, alkoholisti huollossa olleista 2 929 henkilöstä sekä raittiushuoltolain kohteina olleista 585 henkilöstä on edempänä luvuissa Irtolaislakiin perustuva huolto, Alkoholistilakiin perustuva huolto ja Raittiushuolto.

Asiamiestoimiston johtosäännön mukaisten viiden eri kanslian tehtävät on vuoden 1938 toimintakertomuksessa yksityiskohtaisesti selostettu, joten tässä esitetään vain kertomusvuoteen kohdistuvia numerotietoja niiden kansliatoiminnasta.

Yleinen kanslia, jota tehtäviensä laadun mukaan nimitetään tavallisesti omaisuus-kansliaksi, hoiti päätyönään täyteen huolenpitoon otettujen henkilöiden holhousasiat ja heidän omaisuutensa haltuunottoon, hoitoon ja rahaksimuuttoon liittyvät monipuoliset tehtävät, joiden yhteydessä on lautakunnan puolesta jouduttu runsaasti mm. esiintymään oikeusistuimissa. Vuoden aikana oli kanslian hoidettavana kaikkiaan 1 271 henkilön omaisuusasioita, joista 606 oli uusia, kertomusvuoden aikana vireillepantuja ja joista seuraavaan vuoteen siirtyi 712 muiden tultua vuoden kuluessa loppuunhoidetuiksi. Kansliassa pidetyn holhouskoston mukaan oli holhouksessa vuoden alussa 1 083 henkilöä ja lopussa 982 henkilöä.

Ulkokuntalaisia koskevien asiain eli A-kanslia esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 1 752 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 1 317 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna vireillepantuja uusia tapauksia 877, joista 700 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa. Kaikista vireilläolevista tapauksista saatiin kertomusvuonna lopullisesti selvitettyiksi 682, joista 545 huoltolautakunnan, loput lastensuojelulautakunnan.

Ulkokunnissa huollettuja helsinkiläisiä koskevien asiain eli B-kansliaan saapui vuoden varrella toisilta kunnilta korvausvaatimuksia, jotka koskivat 1 062 eri päähenkilöä, mutta nousi laskutustapausten määrä heidän kohdaltaan 1 471:een.

Valtiontapausten eli D-kanslia haki korvauksia valtiolta huoltolakien nojalla annettusta huollosta, jonka valtio lain mukaan on velvollinen korvaamaan, kaikkiaan 1 412 eri henkilöä koskevassa tapauksessa, ja koski niistä 876 huoltolautakunnan, 197 lastensuojelulautakunnan ja 18 molempien antamaa huoltoa, minkä lisäksi 321 tapauksessa oli kysymys kansaneläkkeen lisäeläkkeiden kunnanosuuksien korvaamisesta kotipaikka-oikeussäännösten mukaisesti. Näiden lisäksi kanslia haki valtiolta korvausta 229 sota-siirtolaisen saamasta huollosta, kuudelle henkilölle lautakunnan toimesta hankitusta proteesista sekä 246 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä huoltoavustuksesta, jotka oli rahoitettu huoltolautakunnan määrärahoihin, mutta jotka valtio kokonaan maksaa. Näiden tehtävien lisäksi kanslia hoiti asiat, jotka koskivat köyhäinhoidon kor-

vauksen perimistä ja korvaussummien toimittamista valtiolle tapauksissa, joissa ulkomailla köyhäinhoitoa saaneilla oli täällä omaisuutta tai korvauskykyisiä korvausvelvollisia, ja oli täten hoidettuja tapauksia 76.

Yksityisiin elatusvelvollisiin kohdistuvien korvausasiain eli L-kanslia velkoi yksityisiltä elatusvelvollisilta korvausta 10 901 avunsaajapäähenkilölle annetusta avustuksesta, joista 7 265 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa sekä loput 3 636 tapausta lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Uusia tapauksia oli kokonaismäärästä 2 645, joista 1 956 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan. Kertomusvuonna selvitettiin lopullisesti kaikkiaan 2 356 tapausta, niistä huoltolautakunnan 1 693 ja lastensuojelulautakunnan 663. Työlaitokseen kanslia lähetti työllään annettua köyhäinhoitoa korvaamaan 46 miestä ja yhden naisen. Tässä on syytä huomauttaa, että yksityisiin maksuvelvollisiin kohdistuva perimistöiminta tapahtuu toiminnan uudelleenjärjestelyn jälkeen pääasiassa huoltokanslioissa L-kanslian valvomana sekä että kansliassa toimivat seuraavat erikoistyyryhmät: lastensuojeluhoidosta aiheutuvia korvauksia keskitetysti perivä ns. Ls-ryhmä, oikeudenkäynti- ja tutkimusasiain ryhmä, joka mm. hoitaa yksityisiä maksuvelvollisia vastaan kohdistettavat lainhakuasiat, työlaitokseen pakolla toimittamiset jne. sekä ns. eläkeasiainkanslia, joka keskitetysti hoitaa huoltolautakunnalle kansaneläkkeistä aiheutuvia tehtäviä, huoltolautakunnalle maksettavaksi määrättyjä ja välitettäviä eläkkeitä yms. koskevat asiat.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Köyhäinhuoltolakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Avunsaajien lukumäärä. Varsinaisia avustuksensaajia oli yhteensä 8 682 henkilöä eli 2.2 % kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkitystä asukasluvusta vuoden lopussa. Miehiä oli tästä luvusta 2 912, naisia 5 408 ja alle 16-vuotiaita lapsia 362. Edelliseen vuoteen verrattuna oli kokonaislukumäärässä lisäystä 1 250 henkilöä eli 16.8 %.

Tilapäistä avustusta eli yksinomaan kotiaavustusta vuoden aikana alle 2 500 mk saaneita oli 1 100 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 206 henkilön eli 23.0 %:n lisäystä. Laskemalla molemmat edellä olevat avustuksensaajain ryhmät yhteen, saadaan välittömästi avustettujen luvuksi 9 782 henkilöä.

Näiden lisäksi tuli kotiin annetuista varsinaisista kotiaavustuksista välillisesti osalliseksi 2 932 henkilöä, joista avunsaajain aviopuolisoita 541 ja lapsia 2 391. Laskemalla yhteen varsinaiset sekä tilapäisesti ja välillisesti avustetut, saadaan yhteissummaksi 12 714, joka henkilöluku osoittaa Helsingin kaupungin köyhäinhoidosta välittömästi tai välillisesti osallisiksi tulleiden koko määrän.

Yllä esitettyihin lukuihin sisältyvät erillään pidettävänä ryhminä on vielä mainittava muissa kunnissa avustetut, mutta Helsingissä kotipaikkaoikeutta nauttivat henkilöt, yhteensä 1 062 sekä huoltotoimen varsinaisiin määrärahoihin kuulumattomilla lahjoitusvaroilla avustetut 52 henkilöä. Köyhäinhoitoavustusta nauttineiden henkilöiden lukumäärän kehitystä vv. 1940—49 absoluuttisesti sekä suhteessa kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyyn kaupungin väestöön kunkin vuoden lopussa osoittaa seuraava vertailu:

	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949
Absoluuttiset luvut										
Varsinaiset avunsaajat	13 021	11 942	8 388	6 972	6 259	6 587	7 698	7 281	7 432	8 682
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	16 657	14 424	9 554	7 672	6 768	7 049	8 106	8 385	8 326	9 782
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	21 527	19 236	11 740	8 939	7 677	8 130	10 192	10 481	10 390	12 714
%:na väkiluvusta										
Varsinaiset avunsaajat	4.1	3.7	2.6	2.1	1.9	1.9	2.1	1.9	1.9	2.2
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	5.2	4.5	2.9	2.3	2.0	2.1	2.2	2.2	2.2	2.4
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	6.7	6.0	3.6	2.7	2.3	2.4	2.7	2.8	2.7	3.2

Seuraavassa esitetään yksityiskohtaisempia selvityksiä tärkeimmästä avunsaajien ryhmästä, varsinaisista avunsaajista. Siten oli syntymäpaikkaa koskevan selvityksen perusteella kaikista varsinaisista avunsaajista 79.5 % syntynyt muulla paikkakunnalla ¹⁾ kuin Helsingin kaupungissa. Maalaiskunnissa oli syntynyt 59.2 %, maamme kaupungeissa 36.3 % ja ulkomailla 4.5 %. Erikseen miehistä, naisista ja alle 16-vuotiaista lapsista oli muualla kuin Helsingissä syntyneitä:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla kuin Helsingissä ¹⁾ syntyneitä	2 252	4 606	41	6 899
%:na varsinaisista avunsaajista	77.3	85.2	11.3	79.5

Siten siis yli $\frac{3}{4}$ miehistä ja runsaasti $\frac{4}{5}$ naisista ei kuulunut kaupungin syntyperäiseen väestöön, kun sen sijaan lapset, vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta, olivat helsinkiläissyntyisiä. Kertomusvuonna tässä suhteessa ilmenevä tilanne ei sanottavasti poikennut edellisistä vuosista.

Avunsaajien kotipaikkaoikeus. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus muualla kuin Helsingin kaupungissa oli 1 890 henkilöllä eli 21.8 %:lla varsinaisista avunsaajista, ja on tähän luettu myös ne henkilöt, joiden kotipaikkaoikeus oli selvittämättä tai riidanalainen. Erikseen miehiin, naisiin ja alle 16-vuotiaisiin lapsiin nähden oli vastaava luku seuraava:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavia	582	1 220	88	1 890
%:na varsinaisista avunsaajista	20.0	22.6	24.3	21.8

Tämän avustettavien ryhmän suuruus ja prosenteissa laskettu osuus kaikista varsinaisista avustetuista on vv. 1940—49 kehittynyt seuraavasti:

	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien luku.....	2 921	2 668	1 767	1 434	1 314	1 590	1 834	1 625	1 693	1 890
%:na varsinaisista avunsaajista ...	22.4	22.3	21.1	20.8	21.0	24.1	23.8	22.3	22.8	21.8

Helsingin kaupungissa avustettujen ns. ulkokuntalaisten ja valtion tapausten osuus muodosti siten runsaan viidenneksen kaikista varsinaisista köyhäinhoidon avunsaajista.

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen syynä 16 vuotta täyttäneillä avunsaajilla oli hallitsevassa asemassa sairaus, kivullosuus ja muu työkyvyttömyys, joiden osuus oli 64.4 %, josta mielisairaus 18.6 %, tuberkuloosi 6.3 %, vajaamielisyys 1.6 %, nivelreumatismi 1.0 %, raajarikkoisuus 0.7 %, sokeus ja kuurous 0.4 % sekä muut sairaudet 35.9 %. Suuruusjärjestyksessä toisella sijalla esiintyi syynä vanhuudenheikkous 20.3 %:lla ja seuraavina työttömyys 2.5 %:lla, riittämätön ansio 2.2 %:lla, huolehtiminen avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta 1.9 %:lla, aviopuolison perheensä jättäminen 1.4 %:lla, synnytys 1.2 %:lla, perheen suurilukuisuus 0.6 %:lla, aviopuolison kuolema 0.2 %:lla sekä tässä mainitsemattomat muut syyt 5.2 %:lla. Eri syyryhmät ovat edelliseen vuoteen verraten muuttuneet vain aivan vähäisessä määrässä. Eri sukupuolien osalta eroa useimpien syyryhmien suhteellinen osuus toisaalta miesten ja toisaalta naisten kohdalla suhteellisen vähän. Kuitenkin on toisaalta merkittävä, että muutamissa syyryhmissä sukupuolien välinen ero oli varsin tuntuva: vanhuudenheikkous esiintyi syynä naisilla 27.0 %:lla, mutta miehillä vain 7.8 %:lla, kun taas tuberkuloosi oli syynä miehistä 12.6 %:lla ja naisista vain 2.8 %:lla sekä muu sairaus miehillä 41.6 %:lla ja naisilla 32.8 %:lla. Aviopuolison perheensä jättäminen, huolehtiminen aviottomista lapsista ja synnytys esiintyi syynä yksinomaan naisten kohdalla.

Ryhmittämällä eri syyryhmät muutamiksi suuremmiksi ryhmiksi havaitaan, että eri syyryhmien suhteellinen osuus prosenteissa laskettuna on kymmenvuotiskautena 1940—49 kehittynyt seuraavasti:

¹⁾ Tuntematon syntymäpaikka siihen luettuna.

	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949
Vanhuudenheikkous	18.5	19.6	26.2	28.6	30.8	27.4	25.4	26.5	22.5	20.3
Mielisairaus ja vajaamielisyyys	15.2	16.9	21.3	23.0	24.3	23.4	21.8	23.4	22.5	20.2
Muut sairaudet ¹⁾	34.7	34.3	37.3	37.4	34.9	39.0	40.5	38.9	42.7	44.2
Aviopuolison kuolema	0.1	0.0	0.2	0.1	0.2	0.1	0.2	0.3	0.3	0.2
Perheen suurilukuisuus	0.7	0.7	0.8	0.5	0.4	0.4	0.6	0.9	1.0	0.7
Epäsosiaalinen elämäntapa ²⁾	6.5	7.3	6.5	6.0	4.1	5.0	6.3	6.4	6.5	7.1
Työttömyys	19.7	15.7	2.6	0.3	0.7	1.1	1.2	0.9	0.8	2.5
Muut syyt ³⁾	4.6	5.4	5.1	4.1	4.6	3.6	4.0	2.7	3.7	4.8
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Alle 16-vuotiaiden lasten avuntarpeen syynä oli lapsen sairaus tai viallisuus 27.1 %:lla, vanhemmista johtuva seikka 64.1 %:lla ja jokin muu syy 8.8 %:lla.

Aikuisiin avunsaajiin nähden on myös selvitetty avuntarpeen pääsyyin ohella vaikuttava lisäsy, milloin se on katsottu niin huomattavaksi, että se oleellisesti vaikuttaa avustuksen tarpeeseen. Huomioon otettava lisäsy esiintyi 2 036 henkilön kohdalla, joista 1 118:lla oma tai perheessä esiintynyt sairaus, kivullosuus tai muuten vähentynyt työkyky, 281:llä juoppous tai muu epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus, 163:lla riittämättömän ansio sekä 77:llä perheen suuruus, muiden lisäsyiden esiintyessä harvemmin.

Avustuksen muoto. Avustuksen muodon mukaan avunsaajat jaetaan laitoksissa olleisiin, sijoituskodeissa yksityishoitoa saaneisiin ja kotiaavustusta nauttineihin, mutta on osa heistä saanut kahdessa muodossa annettua köyhäinhoitoa. Tämän mukaan ryhmittyvät varsinaiset avustuksensaajat seuraavasti:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia ⁴⁾	Yhteensä
Yksinomaan laitoksissa olleita	1 369	2 347	310	4 026
» yksityishoidossa olleita	2	—	—	2
» kotiaavustusta saaneita	844	2 213	11	3 068
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita .	696	848	41	1 585
Yksityishoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita	1	—	—	1
Yhteensä	2 912	5 408	362	8 682

Jos avunsaajat ryhmitellään Suomen virallisessa huoltotilastossa käytännössä olevan menettelytavan mukaan vain kolmeen ryhmään, jolloin yksityishoidon katsotaan voittavan kotiaavustuksen ja laitoshoidon molemmat edelliset, saadaan seuraava asetelma:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia ⁴⁾	Yhteensä
Laitoksissa olleita	2 065	3 195	351	5 611
Yksityishoidossa olleita	3	—	—	3
Kotiaavustusta saaneita	844	2 213	11	3 068
Yhteensä	2 912	5 408	362	8 682

Laitoshoidon joko yksinomaan tai yksityishoidon ja kotiaavustuksen ohella oli siis saanut 5 611 henkilöä eli 64.6 % varsinaisista avunsaajista (edellisenä vuonna 66.0 %) ja yksinomaan kotiaavustusta 35.4 % (edellisenä vuonna 34.0 %), yksityishoidon osuuden ollessa vain 0.03 % (edellisenä vuonna 0.03 %).

Avustuksen säännöllisyys tai lyhytaikaisuus. V. 1937 aloitettua tutkimusta siitä, miten varsinaiset avunsaajat jakautuvat avustuksen säännöllisyyden tai lyhytaikaisuuden

¹⁾ Tähän on luettu erilaiset sairaudet, sokeus, kuurous, raajarikkoisuus ja vähentynyt työkyky. — ²⁾ Tähän on luettu avunsaajan tai hänen aviopuolisonsa työhaluttomuus, huolimattomuus, juoppous ja irstas elämä, aviopuolison perheensä jättäminen ja vapausrangaistus sekä aviottoman lapsen elättäminen tai synnytys. — ³⁾ Tähän on luettu riittämättömän ansio, aviolapsen synnytys sekä muut sekalaiset syyt. — ⁴⁾ Kotiaavustusta saaneisiin lapsiin nähden huomattakoon, että kotiaavustus heidän kohdallaan on etupäässä käsittänyt heille henkilökohtaisesti annettuja lääkkeitä, sairaanhoidovälineitä tms.

mukaan, on edelleen jatkettu. Säännölliseksi on tällöin katsottu avustus, jota kertomusvuonna on keskeytymättä annettu vähintään 6 kuukauden aikana, sekä avustus, joka täyttämättä keskeytymättömyyden vaatimusta on kestänyt vähintään 9 kuukautta. Lyhytaikaista on ollut kaikki muu avustus. Tämän perusteen nojalla saadaan seuraava taulukko säännöllistä ja lyhytaikaista avustusta v:n 1949 aikana saaneista henkilöistä:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Säännöllinen	1 267	3 151	7	4 425
Lyhytaikainen	1 645	2 257	355	4 257
Yhteensä	2 912	5 408	362	8 682

Suurimmalla osalla eli 51.0 %:lla kaikista varsinaisista avunsaajista oli avustus säännöllistä. Miehet ja naiset erosivat tässä suhteessa toisistaan siten, että miehistä vain 43.5 %, mutta naisista 58.3 % sai säännöllistä avustusta. Lasten saama avustus oli etupäässä lyhytaikaista vain 1.9 %:n saadessa säännöllistä köyhäinhoitoavustusta. Edelliseen vuoteen verraten oli säännöllistä avustusta saaneiden prosenttiluku jonkin verran alentunut.

Avunsaajien siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan varsinaiset 16 vuotta täyttäneet avunsaajat ryhmittäytyivät siten, että heistä oli naimattomia 44.1 %, naimisissa olevia 24.9 %, eronneita 9.8 % ja leskiä 21.2 %. Miehet ja naiset ryhmittäytyivät varsin eri tavoin siviilisäättyynsä nähden: kun miehistä oli naimattomia 39.3 %, naimisissa olevia 43.0 % ja leskiä 7.8 %, oli naisista naimattomia 46.7 %, vajaa kolmasosa eli 28.5 % leskiä ja vain 15.2 % naimisissa olevia. Eronneita oli miehistä 10.1 % ja naisista 9.6 %. Syntyperän mukaan oli alle 16-vuotiaista varsinaisista avunsaajista 79.0 % aviosyntyisiä ja loput 21.0 % aviottomia. Isä oli kuollut 27 avustetulta lapselta ja 40 lapsen isästä ei ollut tietoa.

Avunsaajien ikä. Varsinaisista avunsaajista 95.8 % oli 16 vuotta täyttäneitä ja vain 4.2 % alle 16-vuotiaita lapsia. 16 vuotta täyttäneiden jakautuminen eri ikäryhmiin oli seuraavan taulukon mukainen.

Ikä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	40	1.4	72	1.3	112	1.3
20—29	310	10.6	561	10.4	871	10.5
30—39	535	18.4	671	12.4	1 206	14.5
40—49	722	24.8	719	13.3	1 441	17.3
50—54	290	10.0	330	6.1	620	7.5
55—59	255	8.7	352	6.5	607	7.3
60—69	421	14.5	986	18.2	1 407	16.9
70—	339	11.6	1 717	31.8	2 056	24.7
Yhteensä	2 912	100.0	5 408	100.0	8 320	100.0

Ikäryhmitys osoittaa, että 55 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia eli siis henkilöitä, joiden köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus ei enää muutu, oli miltei puolet eli 48.9 % kaikista täysikasvuisista avunsaajista; naisten kohdalla tämä ryhmä oli 56.5 %, mutta miesten kohdalla 34.9 %. Nuoremista ikäryhmistä esiintyivät suurimpina ryhmät 40—49 ja 30—39 tehden vastaavasti 17.3 % ja 14.5 %. Miehistä kuului näihin ikäryhmiin huomattavasti suurempi osa kuin naisista, nimittäin ikäryhmään 40—49 24.8 % ja 30—39 18.4 %, naisista vastaavasti 13.3 % ja 12.4 %.

Avunsaajien ammatti. Täysikasvuiset avunsaajat jakautuivat eri ammattiryhmiin seuraavasti:

Ammatti	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	80	2.7	107	2.0	187	2.2
Maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja harjoittavia	47	1.6	52	1.0	99	1.2
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	217	7.5	548	10.1	765	9.2
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	174	6.0	381	7.1	555	6.7
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	1 126	38.7	1 170	21.6	2 296	27.6
Muita työntekijöitä	949	32.6	1 180	21.8	2 129	25.6
Merimiehiä ja kalastajia	58	2.0	12	0.2	70	0.8
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	64	2.2	91	1.7	155	1.9
Yksityisten palvelijoita	4	0.1	1 169	21.6	1 173	14.1
Muun elinkeinon harjoittajia	30	1.0	158	2.9	188	2.3
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	163	5.6	540	10.0	703	8.4
Yhteensä	2 912	100.0	5 408	100.0	8 320	100.0

Kuten edellisinäkin vuosina esiintyivät suurimpina ryhminä tehdas- ym. ammattityöntekijät sekä muut työntekijät, joihin luetaan ammattitaidottomat aputyöntekijät yms. ja kuului näihin kumpaanakin ryhmään yhteensä yli puolet kaikista täysikasvuista avunsaajista; erikseen miehistä oli näiden ryhmien osuus miltei $\frac{3}{4}$, naisista vajaa puolet. Merkille pantava on lisäksi naisten kohdalla yksityisten palvelijoiden suhteellisen suuri ryhmä eli yli viidesosa kaikista naispuolisista avustetuista.

Alle 16-vuotiaat lapset on ryhmitetty vanhempiensa ammatin mukaan, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin. Näistä oli tehdas- ym. ammattityöntekijöitä 51.9 % ja muita työntekijöitä 21.0 %, muiden ammattiryhmien osuuden ollessa aivan vähäinen.

Avunsaajien asunto-olot. Avunsaajien asunto-oloja koskeva selvitys ¹⁾ osoittaa: 2 258 avunsaajaa asui yhden huoneen asunnoissa, 905 kahden huoneen asunnoissa sekä 271 kolme tai useampia huoneita käsittävissä asunnoissa. Asukkeina asui 1 309 ja yömajoiissa 293 henkilöä, loput olivat koko vuoden laitoksissa tai olivat heidän asunto-olonsa tuntemattomat. Jos nämä laitoksissa olleet ja ne, joiden asunto-oloista ei ole tietoa, jätetään laskelman ulkopuolelle, voidaan todeta, että yhden huoneen asunnoissa asui 44.8 %, kahden huoneen 18.0 %, kolmen ja useamman huoneen asunnoissa asui 5.4 %, asukkeina 26.0 % sekä yömajoiissa 5.8 %.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiaavustusta saaneista.

Laitoshoidto

Köyhäinhuoltolain nojalla hoidettiin kaikista varsinaisista avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 2 065 miestä, 3 195 naista ja 351 alle 16-vuotiasta lasta eli kaikkiaan 5 611 eri henkilöä (edellisenä vuonna 4 906).

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli heidän kohdallaan 1 026 439 (edellisenä vuonna 970 709), joten laitoksissa ollutta henkilöä kohden tuli keskimäärin 182.9 huoltopäivää (edellisenä vuonna 197.9). Keskimääräinen huoltopäiväluku aleni miesten kohdalla 181.9 päivästä 175.7 päivään, naisten kohdalla 222.2 päivästä 203.0 päivään sekä lasten kohdalla 47.2 päivästä 42.8 päivään. Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken.

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 162.

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1949

16 vuotta täyttäneet

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	2 065	3 195	5 260	362 883	648 720	1 011 603	192.8
Kaupungin omat laitokset	1 820	2 526	4 346	320 494	533 313	853 807	196.5
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	<i>539</i>	<i>770</i>	<i>1 309</i>	<i>120 437</i>	<i>205 305</i>	<i>325 742</i>	<i>248.8</i>
Kunnalliskoti	471	770	1 241	111 982	205 305	317 287	255.7
Tervalammen työlaitos	92	—	92	8 455	—	8 455	91.9
<i>Sairaalat</i>	<i>831</i>	<i>1 823</i>	<i>2 654</i>	<i>53 527</i>	<i>45 706</i>	<i>99 233</i>	<i>37.4</i>
Marian sairaala	310	327	637	9 442	10 317	19 759	31.0
Kivelän sairaala	265	111	376	13 342	20 915	34 257	91.1
Tuberkuloosisairaala	228	90	318	28 595	10 309	38 904	122.3
Kulkutautisairaala	48	46	94	1 254	943	2 197	23.4
Malmin sairaala	43	79	122	894	3 222	4 116	33.7
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden keskuskodit</i>	<i>564</i>	<i>969</i>	<i>1 533</i>	<i>146 530</i>	<i>282 302</i>	<i>428 832</i>	<i>279.7</i>
Nikkilän sairaala	444	803	1 247	134 864	258 534	393 398	315.5
Kivelän sairaala	130	137	267	11 301	19 576	30 877	115.6
Keskuskodit	1	49	50	365	4 192	4 557	91.1
Muiden omistamat laitokset	324	782	1 106	42 389	115 407	157 796	142.7
<i>Vanhainkodit ja turvakodit</i>	<i>11</i>	<i>265</i>	<i>276</i>	<i>2 929</i>	<i>47 997</i>	<i>50 926</i>	<i>184.5</i>
Vanhainkoti Altenheim	—	7	7	—	2 494	2 494	356.3
» Annikoti	—	4	4	—	816	816	204.0
» Aurinko	—	2	2	—	538	538	269.0
» De gamlas hem	—	12	12	—	4 078	4 078	339.8
» Hemgården	—	4	4	—	1 279	1 279	319.8
» Iltala	—	5	5	—	1 825	1 825	365.0
» Kylänpää	—	15	15	—	1 080	1 080	72.0
» Maria yhdistyksen	—	23	23	—	7 476	7 476	325.0
» Martta-koti	—	1	1	—	334	334	334.0
» Rouvasväenyhdistyksen	—	5	5	—	1 460	1 460	292.0
» Ruotsalaisen metodistisen rakunnan	—	6	6	—	1 671	1 671	278.5
» Sjömansro	3	—	3	522	—	522	174.0
» Syysaurinko	—	4	4	—	732	732	183.0
» Taloustyöntekijäin yhdistyksen palvelijatarkoti	—	8	8	—	2 441	2 441	305.1
» Venäläisten	7	39	46	2 089	11 863	13 952	303.3
Kalevalaisten naisten lepokoti Kaunisranta	—	3	3	—	77	77	25.7
Kalevalaisten naisten lepokoti Leponiemi	—	1	1	—	19	19	19.0
Lepokoti Illinsaaren	1	—	1	30	—	30	30.0
» Päiväkumpu	—	1	1	—	21	21	21.0
» Taloustyöntekijäin yhdistyksen	—	5	5	—	170	170	34.0
Hevossalmen kurssi- ja lomakoti	1	—	1	14	—	14	14.0
Äitienkoti Ensikoti	—	57	57	—	4 320	4 320	75.8
Pippingsköldin hoitola	—	52	52	—	3 482	3 482	67.0
Emmauskoti	—	12	12	—	358	358	29.8
Kuhankosken tyttökoti	—	3	3	—	733	733	244.3
Kuuromykkäkoti Salmela	2	—	2	274	—	274	137.0
» Ävik	—	2	2	—	730	730	365.0
<i>Työkodit ja siirtolat</i>	<i>2</i>	<i>21</i>	<i>23</i>	<i>387</i>	<i>2 071</i>	<i>2 458</i>	<i>106.9</i>
Kylänpään tyttökoti	—	3	3	—	810	810	270.0
Rajamäen työsiirtola	2	—	2	387	—	387	193.5
Turvakoti Väinölä	—	18	18	—	1 261	1 261	70.1
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	<i>193</i>	<i>368</i>	<i>561</i>	<i>7 119</i>	<i>13 676</i>	<i>20 795</i>	<i>37.1</i>
H:gin yl.sair. synnytysosasto	—	65	65	—	739	739	11.4
» muut osastot	66	185	251	1 790	5 674	7 464	29.7
Diakonissalaitos	—	1	1	—	13	13	13.0
Suomen Punaisen Ristin sairaala	101	87	188	2 506	2 893	5 399	28.7
Allergiasairaala	1	1	2	102	70	172	86.0
Salve sairasputoimisto	—	1	1	—	5	5	5.0
Huittisten kunnansairaala	—	1	1	—	18	18	18.0
Mikkelin lääninsairaala	1	5	6	22	49	71	11.8

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Porvoon sairaskoti	2	—	2	28	—	28	14.0
Porvoon yleinen sairaala	—	1	1	—	36	36	36.0
Salon seudun sairaala	1	—	1	6	—	6	6.0
Diakonissalaitos Betel, Lahti	1	—	1	6	—	6	6.0
Erilaiset keuhkotautiparantolat	2	7	9	203	1 032	1 235	137.2
Heinolan reumasairaala	1	4	5	92	223	315	63.0
Invaliidisäätiön huoltolaitos	9	6	15	697	274	971	64.7
Invaliidisäätiön parantola	—	1	1	—	59	59	59.0
Helsingin sairaskoti	—	6	6	—	1 827	1 827	304.5
Lundin sairaala	1	—	1	18	—	18	18.0
Veikkolan panrantola	6	7	13	919	473	1 392	107.1
Kaatumatautisten hoitolat	2	3	5	730	291	1 021	204.2
<i>Mielisairashoitolat</i>	106	164	270	31 102	51 663	82 765	306.5
Lapinlahden sairaala	10	13	23	297	649	946	41.1
Niuvanniemen sairaala	1	2	3	365	730	1 095	365.0
Pitkäniemen sairaala	1	2	3	365	454	819	273.0
Kellokosken sairaala	36	58	94	11 354	19 452	30 806	327.7
Halikon piirimielisairaala	—	1	1	—	5	5	5.0
Harjavallan piirimielisairaala	4	2	6	1 123	730	1 853	308.8
Tammisaaren piirimielisairaala	24	40	64	7 424	12 910	20 334	317.7
Uudenkaupungin piirimielisairaala	—	25	25	—	9 125	9 125	365.0
Mustasaaren vankimielisairaala	1	1	2	200	33	233	116.5
Vaalialan tylsämielisten lasten hoitola ...	10	8	18	3 494	2 920	6 414	356.3
Helsingin diakonissalaitoksen Rinnekoti	15	13	28	5 475	4 655	10 130	361.8
Toivolan poikakoti	3	—	3	1 005	—	1 005	335.0
<i>Alkoholistihuoltolat</i>	11	—	11	852	—	852	77.5
Perniön	8	—	8	651	—	651	81.4
Rymättylän	3	—	3	201	—	201	67.0

16 vuotta nuoremmat

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Poikia	Tyttyjä	Yhteensä	Poikien	Tyttyjen	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	202	149	351	7 627	7 209	14 836	42.3
Kaupungin omat laitokset	152	118	270	5 600	5 873	11 473	42.5
<i>Huoltolautakunnan alainen</i>	18	11	29	1 295	693	1 988	68.6
Kunnalliskoti	18	11	29	1 295	693	1 988	68.6
<i>Sairaalat</i>	132	104	236	4 089	4 178	8 267	35.0
Marian sairaala	44	40	84	1 344	1 006	2 350	28.0
Kivelän sairaala	10	3	13	61	9	70	5.4
Tuberkuloosisairaala	2	6	8	91	1 079	1 170	146.3
Kulkutautisairaala	69	52	121	2 438	1 933	4 371	36.1
Malmin sairaala	9	5	14	155	151	306	21.9
<i>Mielisairaalat</i>	—	2	2	—	730	730	365.0
Nikkilän sairaala	—	1	1	—	365	365	365.0
Kivelän sairaala	—	1	1	—	365	365	365.0
<i>Kesäsiirtolat</i>	4	3	7	216	272	488	69.7
Muiden omistamat laitokset	59	36	95	2 027	1 336	3 363	35.4
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	53	36	89	1 808	1 336	3 144	35.3
Helsingin yleinen sairaala	42	27	69	1 348	614	1 962	28.4
Suomen Punaisen Ristin sairaala	7	2	9	123	34	157	17.4
Allergiasairaala	2	2	4	96	127	223	55.8
Invaliidisäätiön huoltolaitos	1	—	1	5	—	5	5.0
Kiljavannummen parantola	—	1	1	—	289	289	289.0
Meltolan parantola	1	—	1	236	—	236	236.0
Tampereen joulumerkkikoti	—	1	1	—	154	154	154.0
Mannerheimliiton tarkkailukoti	—	1	1	—	90	90	90.0
Kärkisaaren lomakoti	—	2	2	—	28	28	14.0
<i>Vilppulan kesäleiri</i>	6	—	6	219	—	219	36.5

Näiden taulukoiden mukaan tuli 84.8 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 31.8 % huoltopäivistä huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairashoitoloissa oli puolet eli 49.8 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, kunnalliskodissa sekä Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidtoa saaneista 539 miestä, 770 naista ja 29 lasta eli yhteensä 1 338 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 83 henkilön lisäystä. Näiden huoltolautakunnan omien laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

K u n n a l l i s k o t i

Kertomusvuoden heinäkuussa avattiin käyttöön jo edellisenä vuonna kunnalliskodin haaraosastoksi määrätty Oulunkylän entinen kunnalliskotirakennus, jonka korjaustyöt vasta tällöin olivat valmistuneet. Hoitopaikkojen jatkuvan riittämättömyyden vuoksi päätti kunnalliskodin johtokunta lokakuussa lisätä paikkojen luvun kunnalliskodissa toistaiseksi 870:stä 1 030:een, vaikka se olikin omiaan tuottamaan haittaa hoidokeille. Kertomusvuonna laitoksessa järjestetyissä juhlatilaisuuksissa jaettiin Suomen kaupunkiliiton kultainen ansiomerkki pesulanhoitaja S. Fellmanille sekä hopeinen ansiomerkki mekaanikko S. Lehtiniemelle, hieroja A. Lehtiselle sekä pesuapulaiselle H. Liikasele. Maaliskuun 12 p:nä paljastettiin kunnalliskodin toimiston aulassa talvisodassa kaatuneen toimistoapulaisen H. Salmenlinnan marmorinen muistotaulu. Mainittakoon, että kunnalliskodin työhuoneissa on edelleen päivisin työskennellyt eräitä työtupien mieshoidokkeja.

Hoidokit. Kunnalliskodissa hoidettiin kertomusvuonna 471 miestä ja 770 naista, yhteensä 1 241 täysikasvuista henkilöä, sekä 29 lasta, joista 18 poikaa ja 11 tyttöä, eli siis kaikkiaan 1 270 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 870 henkilöä, vuoden varrella otettiin 400 ja poistettiin 375 henkilöä. V:een 1950 jäi siis jäljelle laitoksiin 895 henkilöä. Kaikkiin hoidokkien lukumäärää koskeviin numerotietoihin sisältyvät myös ns. sotasiirtolaiset. Laitoksen työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei hoidokkilukuihin ole luettu.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	153	Karkasi laitoksesta	3
Lähetettiin kotikuntaansa.....	6	Kuoli	164
Lähetettiin muihin laitoksiin	49		
		Yhteensä	375

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku eri kuukausina käy selville seuraavasta laskelmasta:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu .	46	30	876	Heinäkuu ...	57	53	842
Helmikuu ..	37	35	883	Elokuu	34	19	857
Maaliskuu .	22	29	874	Syyskuu ...	13	18	875
Huhtikuu ...	29	36	866	Lokakuu ...	44	30	888
Toukokuu .	39	28	890	Marraskuu .	33	28	908
Kesäkuu	29	24	860	Joulukuu ...	17	45	906
				Koko vuosi	400	375	875

Huoltopäiviä oli koko vuonna 319 275 eli 251.4 päivää keskimäärin hoidokkia kohden. Miespuoliset hoidokit olivat kertomusvuonna laitoksessa keskimäärin 237.8, naispuoliset 266.6 ja lapset vastaavasti 68.8 hoitopäivää.

Menot ja tulot. Kunnalliskodin menot ja tulot, lukuunottamatta tuotantolaitoksia, ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Kunnalliskodin	81 187 420	Kunnalliskodin	1 265 070
Yhteiset menot	13 369 403	Luontoisetukorvaukset	4 137 272
Yhteensä	94 556 823	Yhteensä	5 402 342

Tuotannollisten laitosten yhteinen voitto oli kaikkiaan 1 908 831 mk (edellisenä vuonna 3 306 046 mk). Siitä tuottivat voittoa kunnalliskodin työhuoneet 505 726 mk ja pesula 1 581 176 mk, mutta maanviljelys sitä vastoin tuotti tappiota 178 071 mk.

Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden, lapset ja sotasiirtolaiset mukaan lukien, oli tuotantolaitosten menoja huomioonottamatta 296: 16 mk. Jos vähennetään kunnalliskodin ja luontoisetutulot, saadaan hoidokkipäivän nettokustannukseksi 279: 24 mk. Jos otetaan huomioon myös tuotantolaitosten voitto, jää hoidokkipäivän nettokustannukseksi 273: 26 mk. Erikseen mainittakoon, että kustannukset hoidokkien ja laitoksen ruoassa olevan henkilökunnan ruokinnasta olivat henkilöä ja päivää kohden 68: 11 mk, mihin eivät sisälly ruoanvalmistuskustannukset.

Hoidokkien työ. Työkykyiset hoidokit työskentelivät laitosten taloustehtävissä ja työhuoneissa sekä maanviljelyksessä ja pesulaitoksessa.

Lääkärinhoito. Poliklinikalla käyntien luku oli 3 322, ollen suurin marraskuussa, 350 käyntiä, ja alhaisin joulukuussa, 176 käyntiä.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 164 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuoleman syy	Mp.	Np.	Yht.	Kuoleman syy	Mp.	Np.	Yht.
Vanhuudentaudit	9	49	58	Virtsaelinten taudit	7	—	7
Tartuntataudit	1	—	1	Luuston ja nivelten taudit	—	4	4
Hermoston taudit	1	—	1	Kasvaimet	6	6	12
Verenkiertoelinten taudit ..	15	44	59	Yhteensä	53	111	164
Hengityselinten taudit	14	8	22				

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Laitoksen kirkossa pidettiin 49 suomenkielistä ja 16 ruotsinkielistä jumalanpalvelusta. Edellisissä oli osanottajia yhteensä 3 261 ja jälkimmäisissä 565 henkilöä. Sairasosastoilla pidettiin erikseen säännöllisesti hartaushetkiä, samoin Oulunkylän haaraosastossa. Ehtoollisjumalanpalveluksia pidettiin suomen kielellä 27 ja ruotsin kielellä 4, minkä lisäksi eri osastoissa ja yksityisten sairaiden kohdalla järjestettiin ehtoollistilaisuuksia. Myös lasten kastamisia ja hautauksia toimitettiin. Tampereen hiippakunnan piispa vieraili Oulunkylän haaraosastossa lokakuun 31 p:nä.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. henkilökunnan ja hoidokkien sekakuorojen sekä hoidokkien opintokerhon avulla. Laitoksen kirjasto tyydytti omien kirjavarojensa lisäksi kaupunginkirjastosta saatujen kirjaerien turvin hoidokkien ja henkilökunnan lukuhaltua. Lainauksien luku oli 4 950. Hoidokkien käytössä oli lisäksi 135 vuosikertaa sekä suomen- että ruotsinkielisiä päivä- ja aikakauslehtiä. Syksystä alkaen esitettiin säännöllisesti kaitafilminäytöksiä. Liikuntakyvyttömille ja huonosti liikkuville hoidokeille järjestettiin askartelutoimintaa asiantuntevan henkilön ohjaamana. Hoidokkien kerhohuoneistoon sijoitettu kanttiini tuotti niinkään hoidokeille virkistystä.

Työhuoneet. Puusepän- ja maalarintyöhuoneet sekä paja toimivat entiseen tapaan. Hoidokkien lisäksi työskenteli niissä huoltolautakunnan työtupien työntekijöitä, keskimäärin 8—9 miestä päivittäin. Hoidokkien työpäivien luku oli 5 555 ja työtupamiesten 2 671. Naiset työskentelivät käsityöosastolla. Työhuoneiden voitto oli 505 726 mk.

Maanviljelys ja puutarhanhoito. Maanviljelystä ja puutarhanhoitoa harjoitettiin laitoksen omiksi tarpeiksi pääasiallisimpien viljelyskasvien ollessa erilaisia ruokajuureksia ja keittiövihanneksia sekä rehuviljaa. Tappio oli 178 071 mk.

Pesulaitos. Pesulassa pestiin ja mankeloitiin yhteensä 295 891 kg vaatteita. Pesulassa työskenteli 2 hoitajaa, lämmittäjämekaanikko ja parikymmentä palkattua pesuapulaista sekä keskimäärin 7 hoidokkia päivittäin, joiden viimeksi mainittujen päivätyöstä velotettiin pesulalta 40 mk henkilöä kohden. Pesula tuotti voittoa 1 581 176 mk.

Tervalammen työlaitos

Hoidokit. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 292 eri henkilöä, kaikki miehiä.

Köyhäinhoitolain nojalla oli näistä laitoksessa 92 eri henkilöä. Vuoden alussa oli laitoksessa köyhäinhoitolain nojalla 23 miestä, v:een 1950 jäi 24.

Alkoholistolain nojalla hoidettiin vuoden aikana alkoholistihuoltolaosastossa 153 miestä. Seuraavaan vuoteen heitä jäi 50.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli laitoksessa 49 eri miestä.

Koko laitoksen kaikkien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku vuorokautta kohden kuukausittain käy selville seuraavasta yhdistelmästä.

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu ...	24	14	80	Heinäkuu	19	19	63
Helmikuu	14	21	84	Elokuu	25	24	63
Maaliskuu ...	17	19	75	Syyskuu	24	11	70
Huhtikuu	19	26	75	Lokakuu.....	17	19	70
Toukokuu ...	20	15	69	Marraskuu ...	30	26	82
Kesäkuu	10	16	68	Joulukuu	18	9	83
Koko vuosi ¹⁾ 237					219	73	

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 26 844.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 11 689 213 mk ja bruttotulot 5 773 159 mk. Maatilan puhdas tuotto oli 1 324 333 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 435:45 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 220:39 mk (edellisenä vuonna 191:39 mk). Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan nettotuotto, saadaan nettomenoksi 171:05 (edellisenä vuonna 78:80 hoitopäivältä).

Hoidokkien työ. Hoidokit työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä tehden kaikkiaan 20 828 työpäivää. Hoidokkien laskettiin työllään korvanneen joko itse saamaansa tai niiden henkilöiden huolta, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 598 393 mk:n arvosta, mistä summasta 323 627 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitokseen tuotujen osuutta.

Terveydenhoito. Laitoksen lääkäri kävi kerran kuukaudessa tarkastamassa hoidokkeja, ja hänen vastaanotoillaan oli kaikkiaan 171 potilasta. Yleinen terveydentila laitoksessa oli tyydyttävä. Lisäksi tohtori E. Okko suoritti 12 tarkastuskäyntiä tutkien kaikkiaan 160 tapausta.

Henkinen huolto. Hoidokkien sielunhoidosta huolehtivat pääasiassa Vihdin seurakunnan papit käymällä pitämässä laitoksessa hartaustilaisuuksia. Lisäksi kävivät Helsingin katulähetyksen ym. edustajat hengellistä ohjelmaa esittämässä. Laitoksessa toimi raamattukerho.

Muu henkinen virkistystoiminta oli monipuolista ja hoidokkeja kehittävää. Huollettavien keskinäisiä kerhoiltoja järjestettiin kerran viikossa, ja niissä huollettavat esittivät laulua, lausuntaa ja humoristisia numeroita. Myös jokin sopiva esitelmä ja tietokilpailu sisältyivät ohjelmaan. Juhlia ja illanviettoja pidettiin hoidokkien ja henkilökunnan omin voimin säännöllisesti sekä Kansan raittiusavun, Sosialidemokraattisen raittiusliiton ym. toimesta eräitä kertoja. Urheilukilpailuja oli laitoksessa useita, minkä lisäksi laitoksen hoidokeista ja henkilökunnasta kokoonpantu joukkue kilpaili muiden alkoholistihuoltoloiden joukkueiden kanssa kerran hiihdossa ja kerran jalkapallossa. Vielä mainittakoon

¹⁾ Niihin lukuihin nähden, jotka koskevat laitokseen otettujen ja sieltä poistettujen määriä, on otettava huomioon, etteivät ne tarkoita eri henkilöitä, sillä sama henkilö on voitu ottaa ja poistaa laitoksesta useamman kerran vuoden aikana.

laitoksen näytelmäkerhon ja musiikkiyhtyeen toiminta ja esiintymiset, shakki- ym. pelien harjoitukset ja niissä pidetyt kilpailut, elokuvanäytännöt sekä radiovastaanottimien, sanoma- ja aikakauslehtien sekä laitoksen kirjaston tarjoamat viihdytys- ja kasvatusmahdollisuudet.

Maatila. Viljelty pinta-ala käsitti kertomusvuonna peltoa ja puutarhaa 136.76 ha sekä 16.64 ha raivattua laidunmaata. Viljelykset jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat kylvö- ja satomäärät.

K a s v i	Viljelysala, ha	Kylvömäärä, kg	S a t o	
			Kaikkiaan, kg	Hehtaaria kohden, kg
Ruis	6.48	1 130	13 550	2 091
Kevätvehnä	11.00	2 825	20 770	1 888
Ohra	5.87	1 500	15 345	2 614
Herne	3.00	650	5 280	1 760
Kaura	24.76	5 000	64 560	2 607
Peruna	2.81	9 250	39 100	13 915
Heinä, kuivana korjattu	37.00	.	120 000	3 243
» tuoreena korjattu (AIV)	8.72	.	115 000	13 188
Timoteinsiemenviljelys ¹⁾	1.45	45	290	200
Apilansiemenviljelys ¹⁾	1.70	15	223	131
Täyskesanto	3.16	—	—	—
Puutarha	3.75	.	.	.
Laidun	19.31	—	—	—
Lanttu	0.75	5	20 500	27 333
Sokerijuurikas	1.00	.	23 622	23 622
Vihantarehu, ohra ja herne	4.00	590	59 500	14 875
Muiden viljelyksessä	2.00	.	.	.

Lannoitukseen käytettiin 2 500 kuormaa karjanlantaa, 3 300 kg kalkkisalpietaria, 10 900 kg superfosfaattia, 16 200 kg kalisuolaa, 15 225 kg raakafosfaattia ja 1 600 kg kotkafosfaattia. Hevostyöpäiviä suoritettiin yhteensä 3 006. Nautakarja käsitti vuoden alussa 57 ja lopussa 56 päätä. Koko karjan (44.3 kpl) keskituotanto oli tarkastusvuonna 1948—49 3 437 kg maitoa, 139.0 kg rasvaa rasvaprosentin ollessa 4.0 ja säännöllisten (36 kpl) vastaavasti 3 548 kg, 143 kg, 4.0 %. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 442 eläintä ja vuoden lopussa 197 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 344 sikaa ja 122 porsasta. Lampaiden luku oli vuoden alussa 10 ja vuoden loppupuolella myytiin koko lammaskanta.

Sijoitus yksityishoitoon

Yksityiskoteihin hoidettavaksi oli kertomusvuonna sijoitettuna 3 täysikasvuista miestä.

Kotiaavustukset

Kertomusvuonna jaettiin varsinaista kotiaavustusta kaikkiaan 4 654 Helsingissä asuvalle henkilölle, joista 3 068 sai yksinomaan kotiaavustusta vähintään 2 500 mk:n arvosta. Tilapäistä avustusta eli kotiaavustusta alle 2 500 mk:n arvosta sai edellisten lisäksi 1 100 henkilöä. Varsinaisille avunsaajille annettua kotiaavustuksesta tuli vielä osalliseksi 531 aviopuolisoa ja 2 401 lasta.

Seuraava taulukko osoittaa perhesuhteet ja lasten luvun niissä tapauksissa, joissa lapset olivat osallisina varsinaisesta kotiaavustuksesta:

Lasten luku	Mies ja vaimo	Mies	Vaimo	Perheitä yhteensä	Lasten luku	Mies ja vaimo	Mies	Vaimo	Perheitä yhteensä
1	61	5	242	308	6	18	—	6	24
2	93	1	219	313	7	2	—	2	4
3	74	1	114	189	8	4	—	—	4
4	63	1	49	113	9	—	—	1	1
5	29	2	16	47					
Yhteensä					344	10	649	1 003	

¹⁾ Varsinaista heinän siemenviljelystä ei harjoitettu, vaan siementä otettiin tavallisilta heinänurmilta.

Alle 16-vuotiaita lapsia oli näissä varsinaista kotiaivustusta saaneissa perheissä siis kaikkiaan 2 391 eli perhettä kohden keskimäärin 2.4 (edellisenä vuonna 2.3).

Laskemalla yhteen varsinaiset ja tilapäiset kotiaivustusta saaneet sekä kotiaivustuksesta osallisiksi joutuneet, saadaan summaksi 8 686 (edellisenä vuonna 6 683), joka luku ilmaisee niiden Helsingissä asuvien kokonaismäärän, jotka suoraan tai välillisesti pääsivät nauttimaan kotiaivustusta.

Kotiaivustukset annettiin osittain rahana, osittain ruokatavaroiden, vaatteiden, polttopuiden ym. luontoismuodossa. Rahana annettujen avustuksien osuus oli 91.0 % ja tarveaineina annettujen osuus 9.0 %. Tapausta kohden kuukaudessa laskettu kotiaivustus on viime vuosina ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1940 ...	350: 95	1942 ...	435: 26	1944 ...	519: 28	1946 ...	1 268: 69	1948 ...	2 412: 46
1941 ...	405: 58	1943 ...	496: 19	1945 ...	726: 90	1947 ...	1 646: 87	1949 ...	2 916: 18

Kertomusvuoden eri kuukausina Helsingin kaupungissa asuville jaetut kotiaivustukset sekä vastaavien avustustapausten lukumäärä näkyvät seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Kotiaivustus-tapauksia	Lisäksi avustuksesta osallisia	Yhteensä	Kotiaivustukset, mk					Yhteensä
				Rahana	Polttopuina	Ruokana	Vaatteina	Muussa muodossa	
Tammikuu ...	2 330	1 207	3 537	5 816 178	398 840	560	33 602	87 671	6 336 851
Helmikuu	2 378	1 217	3 595	6 049 378	563 522	800	62 104	119 094	6 794 898
Maaliskuu ...	2 444	1 354	3 798	6 400 541	585 432	1 775	71 736	120 316	7 179 800
Huhtikuu	2 338	1 174	3 512	6 039 709	610 028	—	54 911	98 601	6 803 249
Toukokuu ...	2 320	1 085	3 405	6 375 084	386 369	1 750	74 952	123 289	6 961 444
Kesäkuu	2 225	911	3 136	6 044 464	118 188	1 500	89 060	116 559	6 369 771
Heinäkuu	2 228	755	2 983	5 931 486	63 786	785	89 644	121 803	6 207 504
Elokuu	2 209	840	3 049	5 737 294	65 760	—	54 368	85 001	5 942 423
Syyskuu	2 309	979	3 288	6 400 051	147 332	80	86 787	97 530	6 731 780
Lokakuu'	2 287	1 060	3 347	6 116 557	460 961	255	136 450	120 467	6 834 690
Marraskuu ...	2 336	970	3 306	6 037 953	732 966	22 140	248 333	99 847	7 141 239
Joulukuu	2 439	1 119	3 558	6 970 809	468 657	33 430	309 261	109 361	7 891 518
Koko vuosi	27 843	12 671	40 514	73 919 504	4 601 841	63 075	1 311 208	1 299 539	81 195 167

Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuvat toimivat entiseen tapaan kolmena osastona sijaiten kaikki osastot talossa Helsinginkatu n:o 24. Näistä osastoista:

A-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia varattomille täysikäisille henkilöille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa ja jotka vanhuuden, henkisen tai ruumiillisen sairaalloisuuden, ruumiinvamman tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi ainoastaan osittain pystyivät omalla työllään hankkimaan itselleen elatusta sekä joiden työtupiin ottaminen katsottiin yhteiskunnallisen huollon tarkoituksen mukaiseksi;

B-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia niille alkoholisti- ja irtolaisnaisille, lähinnä valvonta-asteella oleville, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä ja joille ei ollut onnistuttu saamaan sopivaa ansiotyötä muualla; sekä

C-osaston tarkoituksena oli varata tilaisuutta ansioon ja itse-elatukseen varattomille, työttömyyden vuoksi yhteiskunnallista huoltoa tarvitseville työkykyisille, työnhaluisille ja ilman omaa syytään työttömille naisille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä.

Työskentely tapahtui A-osastolla 5 työryhmässä, joista 4 oli naisia varten, B-osastolla yhtenä ryhmänä sekä C-osastolla 3 ryhmänä. Työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa kaikille osastoille yhteisesti 205. Työtupien kaikki osastot olivat suljettuina heinäkuun 13 p:n ja elokuun 12 p:n välisen ajan. Työtupien puutyöosaston lakkauttamisen jälkeen ovat mainitun osaston työntekijät jatkuvasti työskennelleet kunnalliskodin työhuoneissa. Mainittakoon, että työtupien kolmen työnjohtajan tultua väliaikaisten järjestely-

jen johdosta v. 1947 siirretyiksi työskentelemään huoltovirastossa tai kunnalliskodissa, heidän palkkauksensa on edelleen suoritettu työtupien palkkamomentilta.

Sen jälkeen kun kaupungin laitosten vaatetushankinnat kaupunginhallituksen teke-mällä päätöksellä ovat tulleet keskitetyiksi työtupiin, ovat työtupien pääasiallisimpina töinä olleet tilaustyöt kaupungin eri laitoksille, ja nousi näiden osuus työtupien koko tuotannosta kertomusvuonna 79 %:iin.

Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululasten vaatteiden, sairaaloiden makuu-ym. vaatteiden, sähkö- ja kaasulaitosten mittarinlukijain virkapukujen ja huoltolauta-kunnan avunsaajien pitovaatteiden valmistaminen. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulunoppilaille samoin kuin vastaava kenkien kor-jaus on niinkään ollut työtupien tehtävänä. Yksityisten tilaajien töitä on voitu suorittaa vain varsin rajoitetusti.

Työntekijäin lukumäärä vaihteli kertomusvuoden eri kuukausina jossain määrin. Mainittakoon, että sanottu lukumäärä oli pienimmillään, 168, tammikuun 31 p:nä ja lokakuun 31 p:nä sekä suurimmillaan, 189, helmikuun 28 p:nä. Työntekijäin lukumäärä oli pitkin vuotta huomattavasti talousarviossa edellytettyä alhaisempi. Työpäivien luku-määrä koko vuonna oli 37 799, ilman kunnalliskodin työhuoneissa työskennelleiden työ-päiviä, joita oli 2 671.

Työtupien bruttomenot olivat 39 722 501 mk ja bruttotulot 32 398 520 mk, joten nettomenoiksi kirjanpidon mukaan jää 7 323 981 mk. Nämä numerot eivät kuitenkaan anna oikeata kuvaa työtupien kustannuksista, koska niihin sisältyy kunnalliskodissa ja huoltovirastossa työskennelleiden palkkoja sekä työaineisiin ja kalustoon sidottuja meno-eriä. Edellisten määrä oli 1 048 326 mk. Työaine- ja valmistevaraston sekä kaluston arvo, joka vuoden alussa oli 5 630 468 mk sekä lopussa 6 902 410 mk, oli vuoden aikana lisään-tynyt 1 271 942 mk:lla. Kun nämä otetaan huomioon, saadaan nettokustannukseksi työn-tekiä ja työpäivää kohden 132: 38 mk (edellisenä vuonna 146: 20 mk).

Ns. ehkäisevänä huoltomuotona on työtuvilla ollut tietty kansantaloudellinen ja sosiaa-linen merkityksensä, ja on niiden avulla joukko pääkaupungin vakinaisia asukkaita voitu estää joutumasta suoranaisten köyhäinhuoltoavustuksen varaan. Niinkään työtupien erikoisosastot ovat jatkuvasti tarjonneet työmahdollisuuksia muutamille valvonnassa oleville naispuolisille alkoholisteille, irtolaisille sekä vähäiselle määrälle työttömiä.

Lopuksi on huomautettava, että työtupien A- ja C-osastoilla työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu avunsaajiin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa, sensijaan sisältyvät B-osastolla työskennelleet irtolais- ja alkoholistinaiset asianomaisiin irtolais- ja alkoholisti-tilastoihin.

Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja ja muita lahjoituksia oli kertomusvuonna tapahtuvaa jakoa varten kertynyt seuraavasti:

	Mk		Mk
Aleksandras understöd rahasto ...	510	Holmströmin, John, rahasto kaino-	
Bergman, Maria, testamenttirahasto	683	jen köyhien hyväksi	14 222
Brobergin, Gustava Katarina, ym.		Kordelinin, Alfred, avustusrahasto	15 816
rahastot	600	Lampan, Elsa Maria, rahasto	1 149
Elgin, Vilhelm, pauvres honteux ra-		Mattson-Kivilän, Isak, puolisoiden	
hasto	724	apurahasto	5 980
Gardbergin, Lisette, rahasto	68	Sierckin, Adolf Fredrik, rahasto	478
Grefbergin, Emma, rahasto	7 853	Wavulinin, Waldemar, lahjoitus-	
Gripenbergin, Hedvig Charlotta,		rahasto	1 024
rahasto	765	Westzynthiuksen, W. J. S. testa-	
Hanellin, Carl Gustaf, rahasto	355	menttirahasto.....	1 427
		Yhteensä	51 654

Näistä varoista jaettiin huoltolautakunnan toimesta avustukseksi 52 henkilölle yh-teensä 45 124 mk.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annettun köyhäinhoidon luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin, eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole otettu huomioon, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös köyhäinhoito-lain nojalla.

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 811 eri henkilöä, joista 206 miestä ja 605 naista. Niinä vuosina, joina voimassa olevaan irtolaislakiin perustuvaa irtolaishuoltoa on pääkaupungissa suoritettu, on kunakin vuonna kohdistettu irtolaishuoltotoimenpiteitä seuraavasta asetelmasta ilmenevään lukumäärään eri henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1943	75	629	704
1938	132	359	491	1944	63	571	634
1939	176	466	642	1945	71	548	619
1940	145	551	696	1946	165	587	752
1941	112	579	691	1947	180	621	801
1942	69	597	666	1948	242	665	907
				1949	206	605	811

Kuten havaitaan, oli irtolaishuollossa olleiden lukumäärä jonkin verran alentunut edellisestä vuodesta ollen kuitenkin toiseksi suurin koko irtolaislain voimassaoloaikana.

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 219, erikseen miehistä uusia 97 ja naisista 122. Eri vuosina on näiden ns. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1944	15	116	131
1938	71	171	242	1945	41	128	169
1939	79	185	264	1946	129	187	316
1940	53	238	291	1947	109	164	273
1941	35	169	204	1948	145	184	329
1942	20	202	222	1949	97	122	219
1943	37	203	240	Yhteensä	949	2 315	3 264

Tämä uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka irtolaislain voimassa ollessa ovat olleet irtolaishuoltotoimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 29.1 %, joten irtolaishuolto valtaosaltaan on ollut naisten huoltoa. Seuraavassa esiintyvät selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa on ollut merkittävä ero verrattuna näihin, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Syntymäpaikan mukainen ryhmittely osoittaa, että syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kaikista irtolaisista vain 137 eli 16.9 %, erikseen miehistä 23.8 % ja naisista 14.8 %.

Kaikista irtolaisista oli syntynyt prosenteissa:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Suomen kaupungeissa	40.8	34.9	36.4
» maalaiskunnissa	56.8	63.6	61.9
Ulkomailla	2.4	1.5	1.7

Äidinkielenä oli suomi 717:lla eli 88.4 %:lla, ruotsi 82:lla eli 10.1 %:lla ja lopulla 12:lla jokin muu kieli.

Irtolaishuollon peruste. Ne erityiset perusteet, joiden nojalla asianomaiset henkilöt ovat lain mukaan voineet joutua irtolaishuollon alaisiksi ovat: 1) kuljeksiva elämä, 2) ta-

vanomainen työn vieroksuminen, 3) kerjuu, 4) ammattihaureus tai 5) jokin muu peruste. Ryhmittämällä irtolaiset tämän mukaisesti ja sitä perustetta silmälläpitäen, jota on katsottu pääperusteeksi heidän ensi kerran irtolaishuoltoon joutuessaan, saadaan seuraava asetelma.

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	44	21.4	17	2.8	61	7.5
Työn vieroksuminen	45	21.8	18	3.0	63	7.8
Kerjuu	13	6.3	—	—	13	1.6
Ammattihaureus	—	—	561	92.7	561	69.8
Muu peruste	104	50.5	9	1.5	113	13.9
Yhteensä	206	100.0	605	100.0	811	100.0

Irtolaisnaisista joutui 92.7 % huoltoon ammattihaureuden perusteella ja loput työn vieroksumisen, kuljeksivan elämän tai muun perusteen nojalla. Miehistä suurin osa, 104 eli 50.5 %, otettiin huoltoon muilla perusteilla, so. olivat henkilöitä, jotka muulla elämäntavallaan kuin haureudella tuottivat ilmeistä vaaraa yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai siveellisyydelle¹⁾, mutta varsin monilla, 45:llä eli 21.8 %:lla, huollon perusteena oli työn vieroksuminen. Loput olivat huollossa kuljeksivan elämän tai kerjuun perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Irtolaisten suhteen käytettäviä huoltotoimenpiteitä ovat varoitus ja sen ohessa mahdollinen kotikuntaan lähettäminen, irtolaisvalvonta sekä työlaitokseen tai pakkotyöhön määrääminen, minkä lisäksi työlaitoksesta ja pakkotyöstä ehdollisesti vapautuneet irtolaiset ovat määrääjän ns. jälkivalvonnan alaisina. Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee, missä määrin käytännössä on sovellettu eri huoltomuotoja, ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	56	27.2	63	10.4	119	14.7
Kotikuntaan lähettäminen	17	8.2	38	6.3	55	6.8
Irtolaisvalvonta	67	32.5	150	24.8	217	26.7
Työlaitos	31	15.0	198	32.7	229	28.2
Pakkotyö	3	1.5	22	3.6	25	3.1
Jälkivalvonta	30	14.6	133	22.0	163	20.1
Ilman huoltotoimenpidettä	2	1.0	1	0.2	3	0.4
Yhteensä	206	100.0	605	100.0	811	100.0

Vain varoitusasteelle jääneitä oli siis 14.7 % ja valvonta-asteelle 26.7 %, työlaitoksessa oli 28.2 % ja pakkotyössä 3.1 %. Suljetussa laitoshuollossa oli siis viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan lähes kolmasosa, 31.8 %, kaikista irtolaishuollon alaisista henkilöistä. Aivan vuoden lopussa huoltoon joutuneisiin 3 henkilöön nähden ei ehditty kertomusvuoden puolella täytäntöönpanna huoltotoimenpiteitä. Uusista irtolaisista jäi varoitusasteelle 40.6 %, valvonta-asteelle 28.8 %, työlaitoksessa oli 8.7 %, pakkotyössä 0.4 % ja jälkivalvonnessa 0.9 %.

Työlaitokseen ja pakkotyöhön toimittamiseen nähden on huomattava, että poliisiviranomaiset joutuivat useasti soveltamaan irtolaislain 20 §:n 3 mom:ssa olevaa säännöstä, jonka mukaan poliisipäällikön on ilman edellä käyviä lievempiä huoltotoimenpiteitä tehtävä maaherralle esitys irtolaisen lähettämisestä laitokseen, jos tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä. Erinäisistä käytännöllisistä syistä on laitokseen lähettämisesitykset jätetty poliisiviranomaisten tehtäväksi.

¹⁾ Suurin osa näistä on ollut henkilöitä, jotka ovat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, esim. väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Huoltopäivien luku irtolaistyölaitoksissa oli kaikkiaan 44 990, josta 4 251 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	102	49.5	340	56.2	442	54.5
Naineita	78	37.9	145	24.0	223	27.5
Leskiä	5	2.4	27	4.4	32	3.9
Eronneita	21	10.2	93	15.4	114	14.1
Yhteensä	206	100.0	605	100.0	811	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli kaikista irtolaisista 119 eli 14.7 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 15.0 % ja naisista 14.5 %.

Lapsia oli kaikkiaan 243 irtolaisella yhteensä 389.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteelliset osuudet prosenteissa olivat irtolaishuollossa olevien keskuudessa seuraavat:

	18—20 v. ²⁾	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60— v.	Yhteensä
Miehiä	3.4	22.8	27.2	30.1	11.6	4.9	100.0
Naisia	6.3	38.8	30.4	18.7	4.8	1.0	100.0
Kaikkiaan	5.5	34.8	29.6	21.6	6.5	2.0	100.0

Koulusivistys. Irtolaisista 32 eli 4.0 % ei ollut käynyt mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 56 eli 6.9 %, kansakoulun käyneitä oli 637 eli 78.5 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 34 eli 4.2 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 29:llä eli 3.6 %:lla, kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys 22:lla eli 2.7 %:lla ja yksi oli suorittanut akateemisen loppututkinnon.

Ammatti. Aikaisemmin pääasiallisesti harjoittamansa ammatin mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	4	2.0	4	0.7	8	1.0
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	4	2.0	7	1.2	11	1.4
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	12	5.8	37	6.1	49	6.0
Liikkeenkilokuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	8	3.8	24	4.0	32	3.9
b) työntekijöitä	1	0.5	35	5.8	36	4.4
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	82	39.8	271	44.8	353	43.5
Muita työntekijöitä	81	39.3	89	14.7	170	21.0
Merimiehiä ja kalastajia	7	3.4	—	—	7	0.9
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	5	2.4	5	0.8	10	1.2
Yksityisten palvelijoita	—	—	106	17.5	106	13.1
Muun elinkeinon harjoittajia	1	0.5	8	1.3	9	1.1
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	1	0.5	19	3.1	20	2.5
Yhteensä	206	100.0	6	100.0	811	100.0

¹⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaanluettuina. — ²⁾ Huomattava on, että irtolaiskäsitelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Myös uudet irtolaiset ryhmittäytyivät ammattinsa mukaan suurin piirtein suhteellisesti samalla tavoin kuin kaikki irtolaiset.

Muita tietoja. Irtolaisiin nähden on edelleen selvitetty eräitä yhteiskunnalliselta kannalta tärkeitä seikkoja, kuten heidän aikaisempaa irtolaisuuttaan, rikollisuuttaan ym.

Kaikista irtolaisista oli 203 eli 25.0 % sellaisia, joita ei ollut aikaisemmin käsitelty irtolaisuudesta tai kerjuusta.

Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 401 eli 49.4 % kaikista, miehistä erikseen 150 eli 72.8 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 58.9 %.

Köyhäinhoitoa ennen kertomusvuotta oli huollossa olevista irtolaisista saanut 310 henkilöä eli 38.2 % kaikista, erikseen miehistä 38.8 % ja naisista 38.0 %. Kertomusvuonna sai heistä köyhäinhoidollista avustusta 29 miestä ja 27 naista. Heidän saamansa kotiaivustuksen määrä oli 401 519 mk.

Lisäksi huollettiin heitä, lukuunottamatta irtolaistylaitoksia, köyhäinhuoltotoimenpitein muissa laitoksissa yhteensä 2 867 huoltopäivää, jotka jakautuivat seuraavalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	50	247	297
Työlaitos	382	—	382
Sairaalat	189	705	894
Mielisairaalat	468	553	1 021
Tuberkuloosisairaala	20	100	120
Muut laitokset	—	153	153
Yhteensä	1 109	1 758	2 867

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttomenot irtolaishuollosta nousivat kertomusvuonna 6 443 911 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti korvauksina toisilta kunnilta ja valtiolta 781 060 mk, joten nettomenoksi jäi 5 662 851 mk. Irtolaisille annetun köyhäinhoidon kustannukset eivät sisälly näihin lukuihin.

c. Alkoholistilakiin perustuva huolto

Huollettavien lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 2 929 eri henkilöä, joista 2 620 miestä ja 309 naista eli hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Niiden vuosien aikana, joina lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on vuosittain huollettu seuraavat määrät alkoholisteja:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1943	650	98	748
1938	764	41	805	1944	509	109	618
1939	817	38	855	1945	1 447	198	1 645
1940	533	14	547	1946	1 794	197	1 991
1941	426	12	438	1947	2 448	321	2 769
1942	493	50	543	1948	2 769	348	3 117
				1949	2 620	309	2 929

Kertomusvuonna huollossa olleiden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 1 756 miestä ja 212 naista eli yhteensä 1 968 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sensijaan ensi kertaa vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 864 miestä ja 97 naista eli kaikkiaan 961 henkilöä. Näitä ns. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1943	346	78	424
1938	484	24	508	1944	191	65	256
1939	315	8	323	1945	915	126	1 041
1940	150	4	154	1946	968	104	1 072
1941	201	8	209	1947	1 297	170	1 467
1942	242	43	285	1948	1 184	148	1 332
				1949	864	97	961
				Yhteensä	7 542	911	8 453

Uusien alkoholistien yhteissumma 8 453 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi alkoholistilain voimassaoloaikana. Naisia oli näistä kaikista vain 10.8 %. Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on kuitenkin tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksesta.

Kaikista alkoholisteista oli syntyperäisiä helsinkiläisiä lähes neljäsosa eli 23.4 %, naisten joukossa suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Kaikista alkoholisteista oli syntynyt prosenteissa laskien:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Suomen kaupungeissa	47.2	35.9	46.0
» maalaiskunnissa	51.0	62.5	52.2
Ulkomailla	1.7	1.6	1.7
Syntymäpaikka tuntematon	0.1	—	0.1

Äidinkielenä oli suomi 2 652:lla eli 90.5 %:lla, ruotsi 260:lla eli 8.9 %:lla ja jokin muu kieli 17:llä.

Huollon peruste. Perusteita, joiden nojalla alkoholistien suhteen on ryhdytty lainmukaisiin huoltotoimenpiteisiin, eroitetaan tilastossa: 1) vaarallisuus, 2) häiriö tai pahennus, 3) elatusvelvollisuuden laiminlyönti, 4) joutuminen läheisen henkilön rasitukseksi, 5) köyhäinhoidon tarve, 6) juopumuspidätykset sekä 7) vapaaehtoisuus.

Alkoholistien jakautuminen eri ryhmiin sen pääperusteen mukaan, jonka nojalla heidät ensiksi on otettu alkoholistihuoltoon, selviää seuraavasta taulukosta:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	53	2.0	1	0.3	54	1.8
Häiriö tai pahennus	993	37.9	128	41.4	1 121	38.3
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	79	3.0	2	0.6	81	2.8
Rasitukseksi joutuminen	58	2.2	7	2.3	65	2.2
Köyhäinhoidon tarve	3	0.1	—	—	3	0.1
Juopumuspidätykset	1 412	53.9	168	54.4	1 580	53.9
Vapaaehtoisuus	22	0.9	3	1.0	25	0.9
Yhteensä	2 620	100.0	309	100.0	2 929	100.0

Juopumuspidätykset olivat jatkuvasti huoltoon joutumisen perusteena suurimmalla osalla alkoholisteja, 53.9 %:lla. Toisella sijalla olivat ne, jotka olivat olleet ilmeiseksi häiriöksi tai pahennukseksi ympäristölleen, 38.3 % (edellisenä vuonna 35.7 %). Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyönnin, omaisten rasitukseksi joutumisen tai köyhäinhoidon tarpeen johdosta joutui huoltoon 5.1 % (edellisenä vuonna 3.6 %). Vaarallisuus oli perusteena vain 1.8 %:lla. Uusien alkoholistien kohdalla olivat eri perusteiden suhteelliset osuudet muuten jokseenkin saman suuruiset, paitsi että juopumuspidätysten osuus oli 62.1 % ja häiriön tai pahennuksen osuus 31.1 %. Vapaaehtoisena oli huollossa 25 alkoholistia ¹⁾.

¹⁾ Huomattava on, että vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sen jälkeen kun asianomaiset ovat vapautuneet huoltoloista ja joutuneet ns. jälkivalvontaan.

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien palauttamiseksi raittiiseen ja säännölliseen elämäntapaan voidaan alkoholistilain mukaan edeltävänä toimenpiteenä käyttää varoitusta ja sen yhteydessä tapahtuvaa ohjausta ja tukevaa toimintaa. Varsinaisina huoltotoimenpiteinä tulevat kysymykseen raittiusvalvonta ja hoito yleisessä alkoholistihuoltolassa. Alkoholistihuoltolasta poispäästetty henkilö on vielä sen jälkeen lain määräämän ajan raittiusvalvonnassa, jota seuraavassa nimitetään jälkivalvonnaksi. Huollossa olleiden alkoholistien ryhmittäminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	1 084	41.4	115	37.2	1 199	40.9
Raittiusvalvonta	887	33.9	117	37.9	1 004	34.3
Huoltolahoito, täytöntöönpanematon	220	8.4	24	7.8	244	8.3
täytöntöönpantu	166	6.3	19	6.1	185	6.3
Jälkivalvonta	263	10.0	34	11.0	297	10.2
Yhteensä	2 620	100.0	309	100.0	2 929	100.0

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 71.7 %, raittiusvalvontaan 21.1 %, huoltolahoitoon määrättyinä oli 6.3 %, kun sitä vastoin jälkivalvontaan oli uusista alkoholisteista ehtinyt vain 0.9 %.

Huoltopäivien luku alkoholistihuoltoloissa oli yhteensä 42 100, joista 5 773 oli naisten. Numerot eivät ole täydellisiä, vaan niistä puuttuvat vaarallisten sekä vapaaehtoisina omalla kustannuksellaan huoltoloissa olleiden päivät.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäättyyn nähden ryhmittäytyvät alkoholistit seuraavasti:

Siviilisääty	Miehiä		Naisia		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	863	32.9	70	22.7	933	31.9
Naineita	1 402	53.5	140	45.3	1 542	52.8
Leskiä	62	2.4	36	11.6	98	3.3
Eronneita	293	11.2	63	20.4	356	12.2
Yhteensä	2 620	100.0	309	100.0	2 929	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli alkoholisteista 4.4 %, erikseen miehistä 4.1 % ja naisista 6.8 %. Lapsia oli 1 348 alkoholistilla yhteensä 2 578.

Ikä. Alkoholistihuoltoon joutuneiden ikäryhmitys osoittaa, että suurin osa alkoholisteja oli 40—49 vuotiaita, nimittäin 36.4 %. Myös 30—39 vuotiaita oli runsaasti, 32.8 %. Alle 21-vuotiaita oli vain 0.7 % ja 50 vuotta vanhempia 16.4 %. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60— v.	Kaikkiaan
Luku	—	22	401	960	1 067	397	82	2 929
%	—	0.7	13.7	32.8	36.4	13.6	2.8	100.0

Koulusivistykseltään oli alkoholisteissa 72 eli 2.4 % sellaisia, jotka eivät olleet käyneet mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 184 eli 6.3 %, kansakoulun käyneitä oli 2 163 eli 73.8 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa käynyt oli 117 eli 4.0 %, keski-koulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 166:lla eli 5.7 %:lla, akateemisen loppututkinnon oli suorittanut 29 eli 1.0 % ja kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys oli 198:lla eli 6.8 %:lla.

Ammatti. Ammattinsa mukaan alkoholistit jakautuivat seuraavasti:

¹⁾ Ks. alav. 1 s. 151.

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	80	3.0	9	2.9	89	3.0
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	7	0.3	1	0.3	8	0.3
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	209	8.0	35	11.3	244	8.3
Liikkeenkilökuntaa:						
a) päällystää, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	176	6.7	16	5.2	192	6.6
b) työntekijöitä	38	1.4	18	5.8	56	1.9
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	1 284	49.0	135	43.7	1 419	48.5
Muita työntekijöitä	712	27.2	64	20.7	776	26.5
Merimiehiä ja kalastajia	41	1.6	—	—	41	1.4
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	56	2.1	6	1.9	62	2.1
Yksityisten palvelijoita	—	—	15	4.9	15	0.5
Muun elinkeinon harjoittajia	10	0.4	7	2.3	17	0.6
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	7	0.3	3	1.0	10	0.3
Yhteensä	2 620	100.0	309	100.0	2 929	100.0

Suurimman ammattiryhmän muodostivat jatkuvasti tehdas- ym. ammattityöntekijät kuuluun siihen 48.5 % kaikista alkoholisteista. Myös muiden työntekijäin (apu-, satama- ym. työntekijäin) osuus oli huomattava, 26.5 %. Seuraavina suuruusjärjestyksessä olivat itsenäiset liikkeenharjoittajat, liikealan päällystö ja konttorihenkilökunta sekä virkamiehet ja vapaiden ammattien harjoittajat. Naisten keskuudessa olivat suurimpina ryhmänä tehdas- ym. ammattityöntekijät, muut työntekijät (aputyöntekijät, siivoojat yms.), itsenäiset liikkeenharjoittajat, liikehenkilökunta sekä yksityisten palvelijat.

Muita tietoja. Irtolaisina oli alkoholisteista ennen huoltoon joutumistaan käsitelty 295 eli 10.1 %.

Köyhäinhoitoavustusta oli ennen huoltoon joutumistaan saanut miehistä 870 ja nais- alkoholisteista 116, yhteensä 986 henkilöä eli 33.7 % kaikista alkoholisteista. Kertomusvuonna sai köyhäinhoidon avustusta yhteensä 340 henkilöä eli 11.8 % kaikista alkoholisteista. Heidän saamansa kotiavustuksen määrä oli kaikkiaan 3 325 068 mk. Lisäksi huollettiin heitä köyhäinhoitolain nojalla eri laitoksissa seuraavien lukujen lähemmin osoittamalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	2 791	285	3 076
Työlaitos	3 246	—	3 246
Sairaalat	2 416	905	3 321
Mielisairaalat	2 017	158	2 175
Tuberkuloosisairaalat	1 402	63	1 465
Muut laitokset	—	154	154
Yhteensä	11 872	1 565	13 437

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttokustannukset alkoholistihuollosta nousivat kertomusvuonna 10 313 033 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti muilta kunnilta, yksityisiltä ja valtiolta korvauksina yhteensä 430 784 mk, joten kaupungin lopullisiksi nettomenoiksi jäi 9 882 249 mk. Näihin lukuihin eivät sisälly alkoholisteille annettusta köyhäinhoidosta aiheutuneet kustannukset.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian toiminnan taustaksi esitetään edelleen eräitä selvityksiä juopumuspidätyksistä, sikäli kuin ne koskevat Helsingissä asuvia henkilöitä.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 13 040 eri henkilöä, joista miehiä 11 556 ja naisia 1 484. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 905 henkilöä vähemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 4 460 ja syytteeseen asetettiin 4 768

henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 28 775. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuoden aikana oli kutakin pidätettyä miestä kohden 2.20 ja kutakin naista kohden 2.29. Eniten pidätyksiä sattui heinä- ja lokakuussa, vähiten tammi- ja helmikuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli alkoholisteina rekisteröityjä 4 660, irtolaisina rekisteröityjä 819 sekä raittiushuoltolain mukaisina tapauksina rekisteröityjä 569.

Juopumuspidätykset vv. 1940—49 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muulla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muulla asuvien pidätyksiä
1940	13 549	1 952	15 501	16 378	2 829
1941	12 466	1 319	13 785	15 104	2 638
1942	13 795	1 484	15 279	17 922	4 127
1943	15 668	1 267	16 935	20 680	5 012
1944	10 834	526	11 360	13 021	2 187
1945	24 537	2 289	26 826	27 673	3 136
1946	29 446	2 584	32 030	33 898	4 452
1947	28 051	2 794	30 845	32 241	4 190
1948	27 557	2 207	29 764	31 643	4 086
1949	26 696	2 079	28 775	30 544	3 848

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu taulukko-osastossa taulukossa 8.

d. Raittiushuolto

Huollettavien lukumäärä. Juopuneina tavattujen henkilöiden raittiushuollosta eräissä tapauksissa annetun lain tarkoittamia toimenpiteitä sovellettiin 585 eri henkilöön, joista 569 miespuolista ja 16 naispuolista. Näistä oli 77 jo edellisenä vuonna ollut raittiushuollon kohteena.

Syntyperäisiä helsinkiläisiä oli näistä 251 eli 42.9 %. Kaikista raittiushuollossa olleista oli syntynyt:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Suomen kaupungeissa	60.5	50.0	60.2
» maalaiskunnissa	39.5	50.0	39.8

Huoltotoimenpiteet, siviilisääty ja syntyperä. Lain edellyttämiä huoltotoimenpiteitä ovat varoitus ja raittiussuojelu. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä siviilisäädyn mukaan ryhmittäivä raittiushuollossa olleet seuraavasti:

	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
<i>Huoltotoimenpide</i>						
Varoitus	493	86.6	14	87.5	507	86.7
Raittiussuojelu	76	13.4	2	12.5	78	13.3
Yhteensä	569	100.0	16	100.0	585	100.0
<i>Siviilisääty</i>						
Naimattomia	467	82.1	12	75.0	479	81.9
Naineita	98	17.2	4	25.0	102	17.4
Leskiä	1	0.2	—	—	1	0.2
Eronneita	3	0.5	—	—	3	0.5
Yhteensä	569	100.0	16	100.0	585	100.0

Aviottomina syntyneitä oli 22, mutta 8 miehen syntyperä oli tuntematon.

Ikä. Suurin osa raittiushuollossa olleista oli 20—24 vuotiaita, nimittäin 70.1 %. Lakiä voidaan soveltaa vain alle 25 vuotiaisiin. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	20—24 v.	Kaikkiaan
Luku	2	173	410	585
%	0.3	29.6	70.1	100.0

Ammatti. Ammattinsa mukaan raittiushuollossa olevat ryhmittyivät seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	6	1.1	—	—	6	1.0
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	1	0.2	—	—	1	0.2
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	14	2.5	—	—	14	2.4
Liikkeenkilöä:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilöä	27	4.7	5	31.2	32	5.5
b) työntekijöitä	40	7.0	2	12.5	42	7.2
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	234	41.1	5	31.2	239	40.8
Muita työntekijöitä	130	22.8	—	—	130	22.2
Merimiehiä ja kalastajia	28	4.8	—	—	28	4.8
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	39	6.9	—	—	39	6.7
Yksityisten palvelijoita	—	—	2	12.5	2	0.3
Ihman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	50	8.8	2	12.5	52	8.9
Yhteensä	569	100.0	16	100.0	585	100.0

Suurimman ammattiryhmän muodostivat tehdas- ym. ammattityöntekijät ja seuraavalla tilalla olivat muut työntekijät, so. apu-, seka- ym. senkaltaiset. Näin ollen painopiste raittiushuollon kohteina olevien ryhmittymisessä ammattittain oli yhdenmukainen irtolais- ja alkoholistihuollossa oleviin verrattuna.

Muita tietoja. Köyhäinhuoltoa ennen huoltoon joutumistaan oli saanut vain 7 ja kertomusvuonna 6 henkilöä.

Raittiushuollosta aiheutuneet kustannukset ovat vain hallintokustannuksia, joita ei ole voitu erikseen laskea ja jotka sisältyvät irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian muihin kustannuksiin.

e. Kodinperustamislainat, lapsilisät ja sotilasavustukset

Kaupungin sosiaalisiin oloihin vaikuttavista valtion rahoittamista mutta huoltolautakunnan täytäntöönpanotehtäviin joko osittain tai kokonaan kuuluvista toimintamuodoista, kodinperustamislainoista, lapsilisistä ja sotilasavustuksista mainittakoon edellä viras- tototoiminnasta esitettyjen numerotietojen lisäksi seuraavat tiedot:

Kodinperustamislainoja myönsi sosiaaliministeriö kertomusvuonna 790:lle helsinkiläiselle nuorelle avioparille kaikkiaan 21 151 000 mk.

Lapsilisää määrättiin huoltolautakunnan toimesta kertomusvuonna maksettavaksi kaikkiaan 599 722 200 mk, mutta kun siitä palautettiin virheellisiä suorituksia tai oikeudettomasti nostettuja lapsilisä 139 900 mk, jäi lopullisesti maksetuiksi 599 582 300 mk. Lapsilisän nostajien ja lapsilisiin oikeutettujen lasten vastaavat luvut eri vuosineljän- nen aikana olivat seuraavat:

Neljännes	Yksityisiä lapsi- lisan nostajia	Vastaava lasten luku	Lapset, joista lastensuojelu- lautakunta tai huoltolautakunta nosti lapsilisan	Lapsilisää saa- neiden lasten luku kaikkiaan
I	50 791	82 149	924	83 073
II	49 843	81 127	968	82 095
III	51 033	82 864	969	83 833
IV	50 705	83 242	936	84 178

Lapsilisää nostaneet yksityiset perheet (=nostajat) ryhmittäytyivät sen mukaan, kuinka monesta lapsesta he lapsilisan nostivat, vuoden viimeisen neljänneksen aikana seuraavasti:

Lapsilisää nostettiin	Nostajia	Lapsilisää nostettiin	Nostajia
1 lapsesta	28 076	6 lapsesta	118
2 »	15 457	7 »	30
3 »	5 178	8 »	7
4 »	1 456	9 »	—
5 »	382	10 »	1
Yhteensä 50 805			

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla asevelvollisten 246 omaiselle kaikkiaan 3 736 519 mk.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa ja lisätalousarviossa osoitettiin huoltotointa varten v.ksi 1949 varoja yhteensä 406 793 638 mk, josta määrästä kuitenkin 2 000 000 mk kaupungin-hallituksen käytettäväksi arvaamattomien tarpeiden varalta. Huoltolautakunnalle jäi siis käytettäväksi määrärahoja yhteensä 404 793 638 mk, johon sisältyi Helsingin sokeain-talosaatiölle, Väestöliitolle, Svenska befolkningsförbundet i Finland nimiselle järjestölle sekä Helsingin työvalmiusnaisille tulevat, yhteensä 1 232 000 mk tekevät avustukset. Vuoden varrella myönnettiin lautakunnalle lisämäärärahoja yhteensä 4 866 672 mk.

Huoltolautakunnan bruttomenot nousivat kaiken kaikkiaan 411 613 501 mk:aan, mut-ta kun siitä vähennetään edellä mainituille yhdistyksille jaetut yhteensä 1 232 000 mk:n suuruiset avustukset, huoltoviraston kalustonhankintaan käytetyt 31 442 mk sekä kun-nalliskodin henkilökunnan ja hoidokkien läpivalaisuun käytetyt 65 850 mk, jää varsinais-seen huoltotoimintaan käytetyksi 410 284 209 mk. Kun tästä huoltomenojen kokonais-määrästä vähennetään tulot 118 484 133 mk, jää jäljelle 291 800 076 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan suorittamasta varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupunki-kunnalle aiheutuneet todelliset nettomenot v. 1949. Mainittuun summaan sisältyy tällöin myös alkoholistien ja irtolaisten huollosta aiheutuneet kustannukset. Edellisestä vuodesta nousivat nettomenot 63 352 007 mk.

Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1940—49 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1940	44 656 114	1945	64 514 281
1941	47 858 837	1946	114 765 724
1942	42 236 476	1947	154 004 698
1943	41 433 239	1948	228 448 069
1944	42 932 472	1949	291 800 076

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja meno-jen jakautumisen eri ryhmiin v. 1949 ¹⁾:

¹⁾ Yksityiskohtaisemmat tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa V. 34. 1949.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mu- kaan	Todelliset tulot tilien mukaan	Määrä, jolla to- delliset tulot ylit- tävät (+) tai alit- tavat (-) lasketut
	M a r k k a a		
Korvaukset annetusta hullosta	37 000 000	48 732 570	+ 11 732 570
Kunnalliskoti laitoksineen:			
Kunnalliskoti	862 000	1 265 070	+ 403 070
Työhuoneet	2 000 000	2 410 619	+ 410 619
Maanviljelys	970 000	795 917	— 174 083
Pesula	8 870 000	8 308 343	— 561 657
Tervalammen työlaitos	7 524 020	5 773 159	— 1 750 861
Tervalammen maatila	14 505 500	14 662 663	+ 157 163
Työtuvat	24 001 000	32 398 520	+ 8 397 520
Luontoisetujen korvaukset	3 993 190	4 137 272	+ 144 082
Yhteensä	99 725 710	118 484 133	+ 18 758 423

Menot	Talousar- vioon otetut määrärahat	Vuoden var- rella myönne- tyt lisämää- rät ja ti- lisiirrot	Todelliset menot tilien mukaan	Säästö (+) tai ylitys (—)
	M a r k k a a			
Huoltolautakunta ja sen kansliat	43 806 136	+ 538 987	40 762 327	+ 3 582 796
Kassa- ja tilitoimisto	3 878 650	+ 67 574	3 895 873	+ 50 351
Asiamiestoimisto	13 634 530	+ 33 885	12 777 039	+ 891 376
Kunnalliskoti laitoksineen:				
Yhteiset kustannukset	12 616 306	+ 710 506	13 369 403	— 42 591
Kunnalliskoti	1) 80 504 546	+ 2 597 283	81 187 420	+ 1 514 409
Työhuoneet	1 907 188	+ 15 766	1 904 893	+ 18 061
Maanviljelys	1 057 820	+ 16 940	973 988	+ 100 772
Pesulaitos	6 105 651	+ 354 731	6 727 167	— 266 785
Tervalammen työlaitos	11 906 700	— 78 510	11 689 213	+ 138 977
Tervalammen maatila	2) 14 240 769	+ 558 510	13 338 330	+ 810 949
Työtuvat	34 548 342	+ 51 000	39 722 500	— 5 123 158
Yksityishoito	30 000	—	10 500	+ 19 500
Sairaanhoito	81 050 000	—	78 291 086	+ 2 758 914
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	2 000 000	—	3 661 297	— 1 661 297
Suoranaiset avustukset	95 000 000	—	100 401 380	— 5 401 380
Päivähoitokustannukset	25 000	—	160 850	— 135 850
Matkakulut	500 000	—	339 593	+ 160 407
Hautauskulut	750 000	—	1 071 350	— 321 350
Yhteensä 3)	403 561 638	+ 4 866 672	410 284 209	— 2 905 899

Yhteiskunnallisen huollon aiheuttaman kunnallisen rasituksen suhteellisen suuruuden ja siinä ilmenevän kehityssuunnan selvittämiseksi on verrattu huoltotoimen bruttomenoja kunakin vuonna kaupungin väkilukuun, jolloin on käytetty kirkonkirjoihin ja siviili-rekisteriin merkittyä väkilukua kunkin vuoden lopussa. Viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana on täten laskettu meno asukasta kohden ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1940 ...	191: 64	1942 ...	194: 93	1944 ...	195: 32	1946 ...	410: 01	1948 ...	813: 64
1941 ...	210: 10	1943 ...	195: 05	1945 ...	281: 97	1947 ...	564: 33	1949 ...	1 027: 54

Edellä esitettyjen kustannusten lisäksi on erikseen mainittava, että kaupunki joutui kertomusvuonna suorittamaan kansaneläkelaisia säädettyjen lisäeläkkeiden kunnan-osuuksia kansaneläkelaitokselle kaikkiaan 15 101 522 mk.

1) V:een 1950 siirrettiin määrärahasta 400 000 mk. — 2) S:n 650 000 mk. — 3) S:n 1 050 000 mk.

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamiestoimiston toimesta perittiin v. 1949 rahakorvauksina annetusta huollosta 74 771 834 mk, josta 48 732 570 mk koski huoltolautakunnan ja 26 039 264 mk lasten-suojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan an- tamasta huol- lost, mk	Korvaus lasten- suojelulautakun- nan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Valtiolta peritty.....	18 478 665	5 336 847	23 815 512
Toisilta kunnilta peritty	13 352 625	4 481 128	17 833 753
Yksityisiltä peritty	16 901 280	16 221 289	33 122 569
Yhteensä	48 732 570	26 039 264	74 771 834

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lasten-suojelulautakunnan antamasta huollosta 44 mieheltä ja yhdeltä naiselta työlaitoksessa suoritettun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 274 766 mk, josta 233 723 mk huoltolautakunnalta saadun ja 41 043 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä. Kaikkiaan kertyi raha- ja työkorvausta seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan an- tamasta huol- lost, mk	Korvaus lasten- suojelulautakun- nan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Rahasuoritukset	48 732 570	26 039 264	74 771 834
Työllä korvattu	233 723	41 043	274 766
Kaikkiaan	48 966 293	26 080 307	75 046 600

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvausten yhteismäärä nousi edelliseen vuoteen verraten 12 909 285 mk eli 36.0 %. Erikseen laskien nousivat valtiolta saatujen korvausten määrät 3 527 367 mk eli 23.6 %, toisilta kunnilta perittyjen 4 756 307 mk eli 55.3 % ja yksityisiltä perittyjen 4 625 611 mk eli 37.7 %. Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista on kymmenvuotiskautena 1940—49 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1940	32.4	1942	35.1	1944	47.9	1946	42.0	1948	34.3
1941	34.3	1943	49.7	1945	54.8	1947	36.4	1949	34.7

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuuntaa voidaan ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Sanotut suhdeluvut julkaistaan alla kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa. Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1940 ...	13.3	1942	17.5	1944	16.2	1946	8.5	1948	11.6
1941 ...	15.0	1943	17.7	1945	13.3	1947	11.0	1949	11.3

Yllä esitettyjen perittyjen korvausten lisäksi perittiin ulkopuolella huoltotoimen varsinaisen talousarvion korvauksina kansaneläkelain mukaan suoritettujen lisäeläkkeiden kunnanosuuksista toisilta kunnilta ja valtiolta kaikkiaan 1 093 909 mk.

1. Katsaus köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokansliain kansliatyöhön v. 1949

	Vastanotettuja anomuksia	Evätyjä anomuksia	Lähetteitä huoltolautakunnan alaisiin			Maksusitoumuksia		Lääke- ja sairaanhoitoarvikenääryksiä	Annettuja kotiavustuksia	Suoritetuista kassamaksueriä	Annettuja varattomuustodistuksia	Annettuja lausuntoja kansaneläkelaitokselle	Annettuja muita todistuksia	Muita asioita	Asioita yhteensä
			kunnallis-kotiin	työläitökseen	työtupiin	sairaaloihin	muihin laitoksiin								
<i>Kansliat</i>															
I	3 976	83	—	—	—	446	—	2 084	4 977	6 566	451	56	1 431	5 285	25 355
II	4 307	193	—	—	20	311	—	3 262	5 848	8 048	271	17	601	199	23 077
III	4 515	150	—	—	5	349	11	3 303	5 004	7 823	393	99	495	25	22 172
IV	3 626	141	—	—	9	317	—	4 970	5 973	7 349	221	38	888	—	23 532
V	1 566	75	—	—	2	233	—	2 272	2 830	3 445	84	223	778	655	12 163
VI	5 596	142	389	38	106	683	211	767	3 211	15 740	454	70	789	74	28 270
Yhteensä	23 586	784	389	38	142	2 339	222	16 658	27 843	48 971	1 874	503	4 982	6 238	134 569
<i>Kuukausi</i>															
Tammikuu	2 142	48	27	3	11	197	22	1 408	2 330	4 147	172	38	302	315	11 162
Helmikuu	2 052	60	37	1	23	187	9	1 491	2 378	4 320	206	27	719	625	12 135
Maaliskuu	2 171	62	20	4	21	208	15	1 567	2 444	4 442	234	82	554	401	12 225
Huhtikuu	1 722	58	26	3	13	181	15	1 399	2 338	4 186	184	40	395	435	10 995
Toukokuu	2 220	83	40	1	11	181	19	1 331	2 320	4 300	127	43	223	277	11 176
Kesäkuu	1 738	51	33	2	8	183	13	1 354	2 225	3 938	79	39	473	592	10 728
Heinäkuu	1 812	41	55	3	2	227	17	1 246	2 228	3 946	112	40	275	554	10 558
Elokuu	1 636	82	35	2	13	171	14	1 082	2 209	3 647	146	27	275	420	9 759
Syyskuu	1 860	65	10	8	8	210	19	1 302	2 309	3 809	207	33	687	608	11 135
Lokakuu	1 906	66	50	7	6	203	34	1 471	2 287	4 047	165	40	358	639	11 279
Marraskuu	2 182	111	34	2	15	189	21	1 452	2 336	3 923	125	60	271	677	11 398
Joulukuu	2 145	57	22	2	11	202	24	1 555	2 439	4 266	117	34	450	695	12 019
Yhteensä	23 586	784	389	38	142	2 339	222	16 658	27 843	48 971	1 874	503	4 982	6 238	134 569

2. Köyhäinhoidon avunsaajat asunto-olojensa mukaan v. 1949.

Asuntomuoto	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
1 huone	529	1 628	101	2 258
2 huonetta	335	483	87	905
3 »	75	97	19	191
4 »	28	43	9	80
Asui asukkina	364	926	19	1 309
» yömajassa	238	55	—	293
» laitoksissa koko vuoden	1 334	2 165	125	3 624
Tuntematon	9	11	2	22
Yhteensä	2 912	5 408	362	8 682

4. Irtolaishuollossa olleet henkilöt heitä koske-

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
Irtolaishuollossa olleita kaikkiaan	7	38	16	100	31	135	25	87
<i>Irtolaishuollon peruste</i>								
Kuljeksiva elämä	2	1	8	5	6	3	6	2
Työn vieroksuminen	2	1	4	4	13	3	6	2
Kerjuu	—	—	—	—	1	—	1	—
Ammattihaureus	—	36	—	91	—	129	—	82
Muu peruste	3	—	4	—	11	—	12	1
<i>Viimeisen huoltotoimenpiteen laatu</i>								
Varoitus	4	7	6	9	8	12	5	7
Kotikuntaan lähettäminen	2	10	3	11	3	8	1	4
Irtolaisvalvonta	1	14	5	31	10	26	10	23
Työlaitos	—	6	1	37	5	52	6	27
Pakkotyö	—	—	—	1	1	4	2	5
Jälkivalvonta	—	1	1	11	4	32	1	21
Ei toimenpidettä	—	—	—	—	—	1	—	—
<i>Syntymäpaikka</i>								
Helsinki	1	10	6	19	11	15	3	19
Helsinkiä ympäröivät kunnat ¹⁾	—	—	1	4	—	4	—	2
Muut Uudenmaan läänin kaupungit	—	1	—	1	1	1	—	2
» » » maalaiskunnat	—	9	1	9	2	14	3	3
» Suomen kaupungit	3	7	3	20	4	18	3	18
» » maalaiskunnat	3	11	5	47	12	81	16	43
Ulkomaat	—	—	—	—	1	2	—	—
Saanut köyhäinhoitoa v. 1949	—	1	2	2	2	5	2	2
Saanut köyhäinhoitoa ennen huoltoon joutumista	2	3	4	17	6	42	5	46
<i>Rikollisuus</i>								
Ei tuomittu	4	29	7	64	6	87	5	51
Tuomittu	3	9	9	36	25	48	20	36
<i>Pidätetty juopumuksesta v. 1949</i>								
Koko vuonna 0 kertaa	6	34	11	81	22	86	12	50
» » 1—2 »	1	4	4	16	6	35	4	24
» » 3— »	—	—	1	3	3	14	9	13

¹⁾ Espoo ja Helsingin maalaiskunta.

3. Köyhäinhoidon avunsaajat avustuksen säännöllisyyden ja lyhytaikaisuuden sekä huoltomuodon mukaan v. 1949

Huoltomuoto	Säännöllistä avustusta saaneet				Lyhytaikaista avustusta saaneet ¹⁾				Avunsaajia kaikkiaan
	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	
Yksinomaan laitoksissa olleita.....	747	1 478	5	2 230	622	869	305	1 796	4 026
Yksinomaan yksityishoidossa olleita ..	2	—	—	2	—	—	—	—	2
Yksinomaan kotiaavustusta saaneita ..	250	1 242	—	1 492	594	971	11	1 576	3 068
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita.....	268	431	2	701	428	417	39	884	1 585
Yksityishoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita.....	—	—	—	—	1	—	—	1	1
Yhteensä	1 267	3 151	7	4 425	1 645	2 257	355	4 257	8 682

vien henkilötietojen mukaan ja ikäluokittain v. 1949

35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat		
Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
31	97	30	68	32	45	17	16	7	13	10	6	206	605	811
4	3	3	2	9	—	3	—	2	1	1	—	44	17	61
6	3	4	4	5	—	3	—	—	1	2	—	45	18	63
1	—	4	—	1	—	2	—	—	—	3	—	13	—	13
—	90	—	62	—	41	—	16	—	8	—	6	—	561	561
20	1	19	—	17	4	9	—	5	3	4	—	104	9	113
6	10	7	9	7	5	7	2	4	1	2	1	56	63	119
1	3	1	2	3	—	1	—	—	—	2	—	17	38	55
7	19	10	15	10	9	7	3	3	8	4	2	67	150	217
8	37	3	18	6	14	—	5	—	1	2	1	31	198	229
—	3	—	4	—	3	—	—	—	1	—	1	3	22	25
8	25	8	20	6	14	2	6	—	2	—	1	30	133	163
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
5	8	6	8	12	5	3	—	—	4	2	—	49	88	137
—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2	12	14
—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	7	8
2	6	3	4	1	4	—	3	—	1	2	1	14	54	68
6	19	3	17	7	13	4	2	1	2	—	—	34	116	150
17	60	18	38	12	19	8	10	5	5	5	5	101	319	420
1	2	—	1	—	2	2	1	—	1	1	—	5	9	14
3	4	7	4	8	3	1	2	1	3	3	1	29	27	56
15	48	16	24	17	25	7	10	1	11	7	4	80	230	310
11	52	8	37	6	21	5	6	2	5	2	2	56	354	410
20	45	22	31	26	24	12	10	5	8	8	4	150	251	401
17	45	11	33	11	22	10	5	4	8	6	6	110	370	480
7	32	5	16	10	10	2	7	2	2	2	—	43	146	189
7	20	14	19	11	13	5	4	1	3	2	—	53	89	142

¹⁾ Ks. tämän kert. s. 139.

5. Irtolaishuollossa olleet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen ja huollon perusteen mukaan v. 1949

Huollossa olleita koskevat henkilötiedot	Irtolaishuollon peruste									Huollossa olleita kaikkiaan		
	Kuljek- siva elämä		Työn vieroksu- minen		Kerjuu		Am- matti- hau- reus	Muu peruste				
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Irtolaishuollossa olleita kaikkiaan	44	17	45	18	13	—	561	104	9	206	605	811
<i>Siviilisäät</i>												
Naimattomia	29	9	19	9	7	—	320	47	2	102	340	442
Naaineita	8	5	19	6	5	—	132	46	2	78	145	223
Leskiä	1	1	2	2	—	—	21	2	3	5	27	32
Eronneita	6	2	5	1	1	—	88	9	2	21	93	114
<i>Syntyperä</i>												
Aviosyntyisiä	38	14	38	16	11	—	481	88	6	175	517	692
Aviottomia	6	2	5	2	2	—	75	12	3	25	82	107
Syntyperä tuntematon	—	1	2	—	—	—	5	4	—	6	6	12
<i>Ammattiryhmä</i>												
Virkamiehiä yms.	—	—	1	—	1	—	4	2	—	4	4	8
Maanviljelystä tai sen sivuelinkei- noja harjoittavia	1	—	—	1	—	—	6	3	—	4	7	11
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	3	2	1	1	1	—	34	7	—	12	37	49
Liikkehenkilökuntaa:												
a) päällystöä, työnjohtajia	—	1	2	—	—	—	23	6	—	8	24	32
b) työntekijöitä	—	1	—	1	—	—	33	1	—	1	35	36
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä ..	13	6	19	11	4	—	251	46	3	82	271	353
Muita työntekijöitä	24	2	16	2	7	—	80	34	5	81	89	170
Merimiehiä ja kalastajia	1	—	2	—	—	—	—	4	—	7	—	7
Yleisten laitosten palveluskuntaa ...	1	—	3	—	—	—	5	1	—	5	5	10
Yksityisten palvelijoita	—	1	—	1	—	—	104	—	—	—	106	106
Muun elinkeinon harjoittajia	1	1	—	1	—	—	5	—	1	1	8	9
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	—	3	1	—	—	—	16	—	—	1	19	20

6. Alkoholistihuollossa olleet henkilöt heidän elämänsä koskevien tietojen mukaan ikäluokittain v. 1949

	Alle 20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuollossa olleita kaikkiaan	21	1	105	7	270	19	349	36	512	63	1 363	183	2 620	309	2 929
Saanut köyhäinhoitoa v. 1949	—	—	3	1	21	1	51	3	50	9	180	21	305	35	340
Saanut köyhäinhoitoa ennen huoltoon joutumistaan	—	—	7	2	38	3	94	10	161	22	570	79	870	116	986
Käsitelty irtolaisuudesta (kerjuusta) ennen v. 1949 ..	—	1	3	2	5	7	23	11	21	25	129	68	181	114	295
Ei käsitelty irtolaisuudesta ..	21	—	102	5	265	12	326	25	491	38	1 234	115	2 439	195	2 634
Pidätetty juopumuksesta v. 1949															
Koko vuonna 0 kertaa	5	—	17	2	41	1	57	9	82	13	215	44	417	69	486
» » 1—2 »	8	—	32	1	73	2	84	6	137	15	350	43	684	67	751
» » 3— »	8	1	56	4	156	16	208	21	293	35	798	96	1 519	173	1 692

7. Alkoholistihuollossa olleet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen mukaan ja ikäluokittain v. 1949

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.		
Alkoholistihuollossa olleita kaikkiaan	21	1	105	7	270	19	349	36	512	63	546	64	405	52	212	41	127	17	73	9	2 620	309	2 929
<i>Alkoholistihuollon peruste</i>																							
Vaarallisuus	—	—	3	—	5	—	7	—	10	1	14	—	10	—	3	—	—	—	1	—	53	1	54
Häiriö tai pahennus	8	—	39	5	96	5	131	11	192	29	210	29	157	20	91	14	40	12	29	3	993	128	1 121
Elatusvelvollisuuden laiminyönti	—	—	1	—	7	—	11	1	23	—	17	1	15	—	4	—	—	—	1	—	79	2	81
Läheisen henkilön rasitukseksi joutuminen	2	—	7	—	11	—	7	2	8	—	10	3	7	1	4	1	2	—	—	—	58	7	65
Köyhäinhoidon tarve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
Juopumuspidätykset	11	1	55	2	148	14	190	20	277	33	286	31	211	31	109	25	84	5	41	6	1 412	168	1 580
Vapaaehtoisuus	—	—	—	—	3	—	3	2	2	—	7	—	4	—	1	1	1	—	1	—	22	3	25
<i>Huoltotoimenpiteen laatu</i>																							
Varoitus	9	—	41	3	135	9	163	17	211	24	224	19	135	19	77	15	57	5	32	4	1 084	115	1 199
Raittiusvalvonta	11	1	50	4	91	8	105	12	179	17	168	31	148	16	70	14	41	9	24	5	887	117	1 004
Huoltolahoito, täytöntöönpanematon	—	—	6	—	15	—	31	3	41	5	44	6	37	6	25	3	16	1	5	—	220	24	244
Huoltolahoito, täytöntöönpanpantu	1	—	5	—	13	1	20	1	34	6	33	3	34	5	17	3	3	—	6	—	166	19	185
Jälkivalvonta	—	—	3	—	16	1	30	3	47	11	77	5	51	6	23	6	10	2	6	—	263	34	297
<i>Syntymäpaikka</i>																							
Helsinki	11	1	46	1	97	7	95	6	141	21	100	10	75	8	35	2	17	1	9	1	626	58	684
Helsinkiä ympäröivät kunnat ¹⁾	—	—	2	—	3	—	9	—	8	—	9	—	9	—	4	—	3	—	1	—	48	—	48
Muut Uudenmaan l:n kaupungit	—	—	2	—	3	—	3	1	10	3	14	1	8	—	5	—	6	—	—	—	51	5	56
Muut Uudenmaan l:n maalaiskunnat	1	—	6	2	23	2	33	7	37	2	46	3	43	7	24	4	15	5	14	3	242	35	277
Muut Suomen kaupungit	8	—	19	2	54	3	72	2	112	9	110	17	101	7	44	3	26	4	14	1	560	48	608
Muut Suomen maalaiskunnat	1	—	30	2	87	7	134	20	193	25	252	33	162	29	97	31	58	7	32	4	1 046	158	1 204
Ulkomaat	—	—	—	—	2	—	3	—	10	3	15	—	7	1	3	1	1	—	3	—	44	5	49
Tuntematon	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	3

¹⁾ Espoon ja Helsingin maalaiskunta. — ²⁾ Näistä 13 miestä ja 2 naista oli vapaaehtoisessa huoltolahoidossa.

8. Juopumuksesta pidätetyt Helsingissä asuvat henkilöt iän ja pidätyskertojen lukumäärän mukaan v. 1949

Ikä, vuotta	Henkilöitä, jotka vuoden varrella pidätettiin							Kaikkiaan pidätettyjä henkilöitä	Näistä					Kaikkiaan pidätyskertoja	Näistä johti sytytseen
	1	2	3	4	5	6—9	10—		Syytteen asetettuja	Ei ennen pidätettyjä	Nuorina rekisteröityjä	Alkoholisteina rekisteröityjä	Irtolaisina rekisteröityjä		
Miehiä															
Alle 18	38	3	—	1	1	—	—	43	13	39	2	—	—	53	13
18—20	226	55	14	2	5	1	3	306	82	201	194	16	2	459	93
21—24	627	166	66	29	11	19	5	923	369	485	471	136	12	1 524	465
25—29	900	261	97	58	33	44	25	1 418	547	561	1	429	26	2 771	718
30—34	892	252	122	70	39	69	44	1 488	581	494	—	550	47	3 441	863
35—39	1 238	362	170	89	54	94	61	2 068	797	600	—	812	52	4 713	1 143
40—44	1 120	354	157	82	56	114	57	1 940	727	572	—	821	53	4 648	1 103
45—49	896	258	108	77	38	74	59	1 510	524	439	—	678	47	3 711	805
50—54	561	159	65	29	18	41	29	902	322	277	—	364	23	2 032	483
55—59	330	70	42	23	19	21	18	523	200	165	—	200	13	1 216	270
60—	310	56	31	10	5	17	6	435	150	163	—	137	11	815	199
Kaikki	7 138	1 996	872	470	279	494	307	11 556	4 312	3 996	668	4 143	286	25 383	6 155
Naisia															
Alle 18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18—20	15	1	—	—	—	1	—	17	1	9	5	1	6	25	1
21—24	37	12	3	—	5	1	—	58	14	19	12	11	24	102	16
25—29	122	29	14	8	5	9	1	188	38	54	—	41	81	353	43
30—34	129	47	16	9	5	7	5	218	72	73	—	63	89	440	87
35—39	187	50	19	23	9	17	9	314	99	93	—	115	114	734	144
40—44	150	55	21	12	9	22	9	278	89	90	—	107	90	706	120
45—49	99	35	15	10	6	15	6	186	60	60	—	78	66	462	80
50—54	70	23	9	9	2	6	8	127	45	35	—	57	42	332	68
55—59	27	11	4	3	1	5	2	53	25	17	—	21	13	135	36
60—	24	9	6	—	3	1	2	45	13	14	—	23	8	103	23
Kaikki	860	272	107	74	45	84	42	1 484	456	464	17	517	533	3 392	618